

L E G E
cu privire la gazele naturale
nr. 123-XVIII din 23.12.2009
Monitorul Oficial nr.23-24/31 din 12.02.2010

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

- Articolul 1.** Scopul legii
- Articolul 2.** Sfera de aplicare
- Articolul 3.** Principiile fundamentale de reglementare
- Articolul 4.** Noțiuni principale

Capitolul II
COMPETENȚE ADMINISTRATIVE ȘI DE REGLEMENTARE

- Articolul 5.** Competența Guvernului
- Articolul 6.** Competența autorităților administrației publice locale
- Articolul 7.** Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
- Articolul 8.** Funcțiile Agenției în domeniul gazelor naturale
- Articolul 9.** Drepturile Agenției
- Articolul 10.** Administrarea Agenției
- Articolul 11.** Bugetul Agenției
- Articolul 12.** Raportul financiar
- Articolul 13.** Protecția consumatorilor
- Articolul 14.** Transparența activității Agenției. Hotărârile și deciziile Agenției

Capitolul III
**REGIMUL DE ELIBERARE, DE MODIFICARE, DE SISTARE
TEMPORARĂ ȘI DE RETRAGERE A LICENȚELOR**

- Articolul 15.** Activitățile pentru care se acordă licențe
- Articolul 16.** Condițiile și procedura de obținere a licențelor
- Articolul 17.** Tipurile de licențe. Sfera de acțiune a licențelor
- Articolul 18.** Obligațiile și drepturile titularului de licență
- Articolul 19.** Modificarea, sistarea temporară a licenței și reluarea valabilității ei
- Articolul 20.** Retragera licenței
- Articolul 21.** Fuziunea, crearea de uniuni, dezmembrarea întreprinderilor de gaze naturale și procurarea de acțiuni

Capitolul IV
REGIMUL DREPTURILOR ASUPRA PROPRIETĂȚII UNUI TERȚ

- Articolul 22.** Principii generale
- Articolul 23.** Dreptul de uz (folosință) asupra proprietății unui terț
- Articolul 24.** Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului unui terț
- Articolul 25.** Restrângerea sau sistarea unor activități și accesul la terenul unde se află rețelele de gaze naturale
- Articolul 26.** Exproprierea
- Articolul 27.** Zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale

Capitolul V
**PRODUCEREA, STOCAREA, TRANSPORTUL, DISTRIBUȚIA
ȘI FURNIZAREA GAZELOR NATURALE**

- Articolul 28.** Coordonarea activităților în sistemul de gaze naturale
- Articolul 29.** Separarea conturilor și transparența în desfășurarea activităților pe piața gazelor naturale

- Articolul 30.** Regulile pieței gazelor naturale
Articolul 31. Măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale
Articolul 32. Producerea gazelor naturale
Articolul 33. Aprobarea construcției obiectelor sistemului de gaze naturale
Articolul 34. Stocarea gazelor naturale
Articolul 35. Operatorul rețelei de transport
Articolul 36. Normele tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale
Articolul 37. Operatorii rețelelor de distribuție
Articolul 38. Normele tehnice ale rețelelor de distribuție a gazelor naturale
Articolul 39. Accesul terților la rețelele de gaze naturale
Articolul 40. Accesul la rețeaua de gazoducte în amonte
Articolul 41. Operatorul combinat
Articolul 42. Extinderea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale
Articolul 43. Conducte directe de gaze naturale
Articolul 44. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale
Articolul 45. Furnizarea gazelor naturale

Capitolul VI RAPORTURILE JURIDICE DINTRE PARTICIPANȚII LA PIAȚA GAZELOR NATURALE

- Articolul 46.** Raporturile juridice pe piața gazelor naturale competitivă și necompetitivă
Articolul 47. Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale
Articolul 48. Contractul de furnizare a gazelor naturale
Articolul 49. Efectele încheierii contractului de furnizare a gazelor naturale
Articolul 50. Întreruperi și limitări în livrarea gazelor naturale
Articolul 51. Evidența consumului de gaze naturale și plata pentru gazele naturale
Articolul 52. Soluționarea litigiilor dintre participanții la piața gazelor naturale

Capitolul VII REGLEMENTAREA TARIFELOR

- Articolul 53.** Tarifele reglementate în sectorul gazelor naturale

Capitolul VIII DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

- Articolul 54.** Dispoziții finale și tranzitorii

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege creează cadrul necesar aplicării Directivei 2003/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă a gazelor naturale și abrogarea Directivei 98/30/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr.L 176 din 15 iulie 2003.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii

Scopul prezentei legi este instituirea unui cadru legal pentru funcționarea eficientă a pieței gazelor naturale și desfășurarea activităților sectorului de gaze naturale, în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate, transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului.

Articolul 2. Sfera de aplicare

Sub incidența prezentei legi cad:

- a) producerea de gaze combustibile (denumite în continuare *gaze naturale*);
- b) stocarea gazelor naturale;
- c) transportul, inclusiv fluxurile transfrontaliere de gaze naturale;
- d) distribuția gazelor naturale;
- e) furnizarea gazelor naturale;

- f) importul și exportul gazelor naturale;
- g) determinarea și aprobarea tarifelor reglementate la gazele naturale și a tarifelor la serviciile prestate;
- h) licențierea genurilor de activitate pe piața gazelor naturale;
- i) piața gazelor naturale;
- j) funcționarea sistemului de gaze naturale;
- k) securitatea și fiabilitatea în furnizarea gazelor naturale către consumatori;
- l) protecția drepturilor consumatorilor finali.

Articolul 3. Principiile fundamentale de reglementare

(1) Pentru asigurarea securității energetice, protecției mediului, apărării drepturilor și intereselor consumatorilor, gazele naturale se produc, se stochează, se transportă, se distribuie, se furnizează și se consumă în cel mai eficient mod.

(2) Principiile fundamentale de organizare și de reglementare a activităților în sectorul gazelor naturale sînt:

- a) asigurarea unui acces nediscriminatoriu, reglementat al terților persoane fizice și juridice la rețelele de gaze naturale, inclusiv la tarife bazate pe costuri, transparente și previzibile;
- b) crearea de condiții optime pentru asigurarea independenței, în primul rînd din punct de vedere decizional, a operatorilor depozitelor de stocare, a operatorului rețelei de transport și a operatorilor rețelelor de distribuție față de furnizorii sau de producătorii gazelor naturale;
- c) promovarea și asigurarea concurenței pe piața gazelor naturale;
- d) asigurarea unui cadru favorabil pentru efectuarea de investiții, necesare în sistemul de gaze naturale, inclusiv pentru extinderea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale;
- e) respectarea principiului eficienței maxime la costuri minime la producerea, stocarea, transportul, distribuția și furnizarea gazelor naturale;
- f) protecția intereselor legitime ale consumatorilor finali.

Articolul 4. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

acces la rețea – drept al persoanelor fizice și juridice de a beneficia de servicii de transport și/sau de distribuție a gazelor naturale în condițiile prezentei legi, inclusiv de racordare la rețelele de gaze naturale și la rețeaua de gazoducte în amonte a instalațiilor de producere, a depozitelor de stocare, a instalațiilor de gaze naturale lichefiate (denumite în continuare *GNL*) și a instalațiilor de utilizare;

calitate a gazelor naturale – caracteristici fizico-chimice ale gazelor naturale stabilite în standardul național „Gaze naturale pentru utilizarea în scopuri industriale și casnice”;

conductă directă de gaze naturale – conductă de gaze naturale complementară rețelelor de gaze naturale interconectate;

consumator – consumator angro sau consumator final de gaze naturale;

consumator angro – persoană fizică întreprinzător individual sau persoană juridică ce procură gaze naturale în scopul revînzării lor în interiorul sau în exteriorul sistemului de gaze naturale;

consumator casnic – persoană fizică ce procură și consumă gaze naturale pentru necesități casnice, excluzînd consumul aferent activității de întreprinzător sau activității profesionale;

consumator final – consumator casnic sau consumator noncasnic care procură gaze naturale pentru consumul propriu;

consumator noncasnic – persoană fizică sau juridică ce procură și consumă gazele naturale în alte scopuri decît necesitățile casnice;

control asupra unei întreprinderi – situație în care o întreprindere de gaze naturale, datorită unor drepturi conferite ca urmare a contractelor încheiate sau prin orice alte modalități, separat sau împreună, avînd în vedere considerentele de drept sau de fapt implicate, poate să exercite o influență decisivă asupra unei alte întreprinderi de gaze naturale, în special prin:

- a) deținere, cu titlu de proprietate sau cu drept de folosință, a tuturor activelor unei întreprinderi sau a unei părți din ele;
- b) obținere de drepturi sau încheiere de contracte care conferă o influență decisivă asupra structurii, drepturilor de vot sau asupra luării de decizii de către organele de conducere ale unei întreprinderi;

depozit de stocare – instalație utilizată pentru stocarea gazelor naturale, care este deținută și/sau exploatată de o persoană, inclusiv parte a instalațiilor de GNL utilizate pentru stocare, cu excepția instalațiilor folosite la producere și a instalațiilor utilizate în mod exclusiv de operatorul rețelei de transport în activitatea licențiată;

distribuție a gazelor naturale – transmitere a gazelor naturale prin rețele de distribuție a gazelor naturale în vederea livrării lor către consumatori, fără a se include furnizarea;

echilibru între ofertă și cerere – îndeplinire a cererilor previzibile de consum al gazelor naturale de către consumatori fără a fi necesară impunerea de măsuri pentru reducerea consumului;

echipament de măsurare – aparat sau sistem destinat măsurării volumului de gaze naturale livrate și, după caz, a debitului de gaze naturale, în scopul facturării;

extindere a rețelei de transport sau de distribuție a gazelor naturale – majorare a capacității rețelei existente de transport sau de distribuție a gazelor naturale sau construcția unor noi rețele sau porțiuni de rețele de transport sau de distribuție a gazelor naturale, acțiuni efectuate de operatorul rețelei de transport sau de operatorul rețelei de distribuție, pentru satisfacerea cererii de gaze naturale a persoanelor fizice și juridice care solicită racordare la rețeaua de gaze naturale;

furnizare – vânzare, inclusiv revânzare, a gazelor naturale, inclusiv a GNL, procurate;

furnizor – persoană fizică întreprinzător individual sau persoană juridică titular de licență pentru furnizarea gazelor naturale;

furnizor de ultimă opțiune – furnizor desemnat să furnizeze gaze naturale consumatorilor finali în condiții specifice, reglementate;

gaze naturale comprimate pentru vehicul (GNCV) – gaze naturale stocate în recipiente, prin comprimare la presiunea de peste 20 MPa, în scopul utilizării lor drept combustibil pentru vehicule cu motoare cu ardere internă;

gaze naturale lichefiate (GNL) – gaze naturale care, în urma unor procese specifice, sînt aduse în stare lichidă și sînt stocate în recipiente speciali;

instalație GNL – terminal utilizat la lichefierea gazelor naturale sau la importul, descărcarea și regazeificarea GNL, care include servicii auxiliare și instalații de depozitare temporară necesare procesului de regazeificare a GNL și de livrare ulterioară către rețelele de transport, dar care nu include nici o parte a terminalelor GNL utilizate pentru depozitare;

instalație de utilizare – ansamblu de instalații și de conducte de gaze naturale ale consumatorului final destinate utilizării gazelor naturale, situate în aval de punctul de delimitare;

interconector – conductă de transport care traversează o frontieră dintre două țări sau care trece peste ea în unicul scop al conectării sistemelor naționale de transport al gazelor naturale ale acestor țări;

întreprindere de gaze naturale – persoană care desfășoară una din următoarele activități: producerea, stocarea, transportul, distribuția, furnizarea gazelor naturale, inclusiv a GNL, și care îndeplinește funcții comerciale, tehnice și/sau de întreținere în legătură cu activitățile menționate;

întreprindere integrată pe orizontală – întreprindere care desfășoară cel puțin una din următoarele activități: producere, stocare, transport, distribuție sau furnizare a gazelor naturale, precum și o altă activitate ce nu ține de sectorul gazelor naturale;

întreprindere integrată pe verticală – întreprindere sau grup de întreprinderi care pot exercita control una asupra alteia, după cum este definit în prezenta lege, și care desfășoară cel puțin una din activitățile de stocare, de transport, de distribuție și cel puțin una din activitățile de producere sau de furnizare a gazelor naturale, inclusiv a GNL;

întreprindere înrudită – societate comercială afiliată, întreprinderi care aparțin aceluiași/acelorași acționari sau societăți comerciale care, fără a depinde una de alta, sînt reunite sub o conducere unică ori sînt conduse de organe alcătuite majoritar din aceleași persoane;

management al eficienței energetice/gestionare a cererii – abordare globală sau integrală în scopul influențării volumului și capacității, programării consumului de gaze naturale pentru reducerea consumului de gaze naturale și a volumelor de gaze naturale livrate de sursele de vîrf prin acordare de prioritate investițiilor în măsurile de eficiență energetică sau în alte măsuri, precum ar fi contractele de alimentare întreruptibilă cu gaze naturale, investițiile pentru creșterea capacității de producere, dacă acestea se dovedesc a fi cele mai eficiente și economice opțiuni, avîndu-se în vedere impactul pozitiv pe care îl are economia consumului de gaze naturale asupra mediului, asupra securității alimentării cu gaze naturale, precum și asupra costurilor de distribuție a gazelor naturale aferente acestor măsuri;

obligații de serviciu public – obligații care incumbă titularilor de licențe pentru desfășurarea activităților în sectorul gazelor naturale și care se pot referi la securitate, inclusiv la securitatea furnizării, la regularitatea, la calitatea și la tarifele de furnizare a gazelor naturale către consumatori, precum și la protecția mediului, inclusiv la eficiența energetică și la protecția climei;

operator al depozitului de stocare – persoană fizică întreprinzător individual sau persoană juridică responsabilă de exploatarea și de întreținerea depozitelor de stocare;

operator al instalației GNCV – persoană fizică întreprinzător individual sau persoană juridică ce desfășoară activitate de stocare în recipienți a gazelor naturale prin comprimare la presiunea de peste 20 MPa și de comercializare ulterioară a lor;

operator al instalației GNL – persoană fizică sau juridică ce desfășoară activitate de lichefiere a gazelor naturale sau de import, descărcare și de regazeificare a GNL și răspunde de exploatarea unei instalații GNL;

operator al rețelei de distribuție – persoană juridică titular de licență pentru distribuția gazelor naturale care dispune de rețele de distribuție a gazelor naturale, îndeplinește funcții de distribuție a gazelor naturale și care este responsabilă de exploatarea, întreținerea și dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale în anumite zone și a interconexiunilor cu alte rețele de gaze naturale, dacă este necesar, precum și de asigurarea capacității rețelelor de distribuție a gazelor naturale de a satisface pe termen lung cererile rezonabile de distribuție a gazelor naturale;

operator al rețelei de transport – persoană juridică titular de licență pentru transportul gazelor naturale care dispune de rețele de transport al gazelor naturale, îndeplinește funcții de transport al gazelor naturale și care este responsabilă de exploatarea, întreținerea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale în anumite zone și a interconexiunilor cu alte rețele de gaze naturale, dacă este necesar, precum și de asigurarea capacității rețelelor de transport al gazelor naturale de a satisface pe termen lung cererile rezonabile de transport al gazelor naturale;

piață a gazelor naturale – cadru organizat de vânzare-cumpărare a gazelor naturale de către participanții la piață și de prestare a serviciilor de sistem în scopul aprovizionării continue și fiabile a consumatorilor cu gaze naturale în cadrul sistemului de gaze naturale;

planificare pe termen lung – planificare pe termen lung a necesarului de investiții în capacități de producere și de stocare, în rețele de transport și de distribuție a gazelor naturale în vederea satisfacerii cererii de gaze naturale din sistem, diversificării surselor și asigurării livrării de gaze naturale către consumatori;

plată pentru racordare – sumă achitată de consumatorul final, de producător, de operatorul depozitului de stocare, de operatorul instalației GNL operatorului rețelei de transport sau operatorului rețelei de distribuție pentru acoperirea cheltuielilor necesare racordării instalației de utilizare, a instalației de producere, a depozitului de stocare sau a instalației GNL la rețeaua de gaze naturale, pentru procurarea de instalații, dispozitive, conducte, indispensabile racordării instalației de utilizare, a instalației de producere, a depozitului de stocare sau a instalației GNL la rețeaua de gaze naturale, și pentru efectuarea lucrărilor de instalare a acestora, în conformitate cu o metodologie aprobată de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;

producător – persoană fizică întreprinzător individual sau persoană juridică ce desfășoară activitate de extragere a gazelor ca zăcămint natural pe teritoriul Republicii Moldova sau care produce gaze naturale în mod artificial și este titular de licență pentru producerea gazelor naturale;

punct de delimitare – loc în care instalația de utilizare se racordează la rețeaua de gaze naturale și în care patrimoniul consumatorului final și patrimoniul întreprinderii de gaze naturale se delimitează în funcție de dreptul de proprietate sau loc în care se delimitează, în funcție de dreptul de proprietate, patrimoniile întreprinderilor de gaze naturale;

racordare – realizare de către operatorul rețelei de transport sau de operatorul rețelei de distribuție a unei legături permanente între instalația de producere, instalația de utilizare, depozitul de stocare sau instalația GNL și rețeaua de gaze naturale;

re tehnologizare – ansamblu al operațiunilor de înlocuire a unor tehnologii existente, uzate moral și/sau fizic, cu tehnologii moderne în scopul eficientizării activității în sectorul gazelor naturale, al reducerii consumului tehnologic de gaze naturale, al reducerii emisiilor de poluanți etc.;

rețea de distribuție a gazelor naturale – sistem format din conducte de gaze naturale cu o presiune de pînă la 1,2 MPa inclusiv, cu stații de reglare-măsurare și cu alte instalații situate în aval de punctul de racordare la rețeaua de transport al gazelor naturale și în amonte de punctul de delimitare de instalația de

utilizare, care servesc în ansamblu la distribuția gazelor naturale pînă la punctul de delimitare de instalația de utilizare;

rețea de gaze naturale – rețea de transport sau de distribuție a gazelor naturale;

rețea de gazoducte în amonte – orice gazoduct sau rețea de gazoducte exploatare și/sau construite ca parte a unui proiect de producere a gazelor naturale sau utilizate la transportul gazelor naturale de la unul sau mai multe locuri de producție de acest tip către o instalație sau către un terminal de prelucrare, sau către un terminal de descărcare de coastă;

rețea de transport al gazelor naturale – sistem format din conducte de gaze naturale de presiune mai mare de 1,2 MPa, cu stații de compresare, de predare și de măsurare, care servesc în ansamblu la transportul gazelor naturale;

securitate – securitate a furnizării și a livrării de gaze naturale, precum și securitate tehnică;

servicii auxiliare – servicii adiționale transportului sau distribuției de gaze naturale, acordate consumatorilor finali și terților de către operatorul rețelei de transport sau de către operatorii rețelelor de distribuție;

servicii de sistem – servicii necesare funcționării și asigurării accesului la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, la instalațiile GNL și/sau la depozitele de stocare, inclusiv serviciile de asigurare a unui echilibru între ofertă și cerere și de amestecare, dar cu excepția instalațiilor destinate în exclusivitate posibilității ca operatorul rețelei de transport să-și îndeplinească funcțiile;

sistem de gaze naturale – utilaje de producere, depozite de stocare, rețele de transport și de distribuție a gazelor naturale, instalații GNL, precum și instalații de utilizare, care, în ansamblu, funcționează într-un sistem unic;

sistem interconectat – serie de rețele de transport și de distribuție a gazelor naturale legate între ele prin intermediul unui sau mai multor interconectori;

sistem paușal – metodă de determinare prin calcul a volumului de gaze naturale consumate, în funcție de debitul nominal de gaze naturale al aparatelor de utilizare și de numărul orelor de utilizare a acestor aparate sau în funcție de suprafața încălzită, metodă care trebuie aplicată în termenele și în condițiile prevăzute de lege;

stație de predare – ansamblu al instalațiilor de reglare a presiunii, de măsurare a debitului, de filtrare și de odorizare prin care gazele naturale din rețelele de transport al gazelor naturale sînt predate operatorilor rețelelor de distribuție și/sau consumatorilor finali;

stație de reglare-măsurare – ansamblu al instalațiilor de reglare a presiunii, de măsurare a debitului, de filtrare, conectate printr-un racord la rețeaua de distribuție a gazelor naturale, prin care gazele naturale din rețelele de presiune înaltă sînt trecute/transferate în rețelele de distribuție a gazelor naturale și/sau în instalațiile de utilizare;

stocare a gazelor naturale – ansamblu de activități și de operațiuni desfășurate de întreprinderea de gaze naturale pentru/sau în legătură cu rezervarea capacității de depozitare în depozitele de stocare și pentru injecția, depozitarea în și extracția din aceste depozite a unor cantități determinate de gaze naturale;

stocare în conductă – stocare a gazelor naturale prin compresie în rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, excluzîndu-se instalațiile rezervate pentru operatorul rețelei de transport care își desfășoară activitățile;

transport al gazelor naturale – transmitere a gazelor naturale prin rețele de transport al gazelor naturale în vederea livrării lor către consumatori sau către operatorii rețelelor de distribuție, fără a se include furnizarea;

utilizator de sistem – persoană fizică sau persoană juridică careia i se prestează serviciu de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale;

zonă de protecție a rețelelor de gaze naturale – zonă adiacentă rețelelor de gaze naturale, cu condiții deosebite de utilizare, stabilită de-a lungul traseului rețelei de gaze naturale și în jurul altor obiecte ale rețelei de gaze naturale, în care se introduc interdicții privind accesul de persoane, efectuarea lucrărilor stabilite și regimul construcțiilor, în scopul asigurării condițiilor normale de exploatare și al excluderii posibilităților de deteriorare a rețelelor de gaze naturale.

Capitolul II

COMPETENȚE ADMINISTRATIVE ȘI DE REGLEMENTARE

Articolul 5. Competența Guvernului

(1) Pentru funcționarea și dezvoltarea durabilă a sistemului de gaze naturale, Guvernul:

- a) asigură securitatea energetică a statului;
- b) determină politica de explorare și utilizare a zăcămintelor de gaze naturale aflate pe teritoriul țării;
- c) aprobă strategia de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale și a interconectorilor cu sistemele de gaze naturale ale altor țări pentru o perioadă de cel puțin 15 ani, elaborată de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei în colaborare cu Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;
- d) aprobă programele de dezvoltare a sistemului de gaze naturale, elaborate de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei;
- e) aprobă construirea rețelelor de transport al gazelor naturale, finanțată de la bugetul de stat;
- f) emite decizii cu privire la construirea depozitelor artificiale de stocare cu capacitatea de peste 0,1 milioane de metri cubi și cu privire la adaptarea la aceste scopuri a rezervoarelor naturale;
- g) lansează procedura de licitație, în condițiile legii;
- h) aprobă documentele normativ-tehnice specifice sistemului de gaze naturale, inclusiv GNCV și GNL;
- i) aprobă Regulamentul cu privire la protecția rețelelor de gaze naturale;
- j) asigură protecția mediului;
- k) asigură cercetarea științifică specifică sistemului de gaze naturale și promovează utilizarea tehnicii noi și a tehnologiilor avansate în domeniu;
- l) promovează interesele sectorului de gaze naturale pe plan internațional.

(2) Guvernul, prin intermediul organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, asigură monitorizarea securității furnizării gazelor naturale. Monitorizarea va cuprinde, în special, acoperirea balanței dintre cerere și ofertă pe piața gazelor naturale, nivelul cererii viitoare de gaze naturale și sursele de acoperire disponibile, capacitățile suplimentare planificate sau în curs de construcție, calitatea și nivelul de întreținere a rețelelor de gaze naturale, precum și îndeplinirea măsurilor de acoperire a cererii de vârf și a deficitului în furnizarea gazelor naturale în cazul indisponibilității unui sau mai multor furnizori. Anual, pînă la 30 aprilie, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei va întocmi și va publica în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina sa electronică un raport pentru anul precedent, în care va prezenta rezultatele monitorizării problemelor în cauză, precum și orice măsură luată sau preconizată pentru soluționarea lor.

Articolul 6. Competența autorităților administrației publice locale

(1) Autoritățile administrației publice locale aprobă construcția obiectelor sistemului de gaze naturale la nivel local, acordînd, la solicitare, autorizații de construire a obiectelor sistemului de gaze naturale, inclusiv a conductelor directe de gaze naturale, în conformitate cu legea.

(2) Autoritățile administrației publice locale sînt responsabile de elaborarea proiectelor de construcție a rețelelor de distribuție a gazelor naturale cu destinație locală în baza avizelor de racordare eliberate de operatorii rețelelor de distribuție și în conformitate cu planurile urbanistice și cu planurile de amenajare a teritoriului, prezintă proiectele respective operatorilor rețelelor de distribuție.

(3) Autoritățile administrației publice locale examinează problema atribuirii de terenuri pentru obiectele sistemului de gaze naturale, contribuie la soluționarea problemelor orientate spre asigurarea securității energetice a statului, cu respectarea procedurii prevăzută de lege.

Articolul 7. Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică

(1) Piața gazelor naturale este reglementată de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (denumită în continuare *Agenție*).

(2) Agenția este o autoritate publică centrală de reglementare, are statut de persoană juridică și nu se subordonează nici unei alte autorități publice sau private, cu excepția cazurilor stipulate în lege.

(3) Regulamentul Agenției se elaborează în conformitate cu legea și se aprobă de Parlament.

Articolul 8. Funcțiile Agenției în domeniul gazelor naturale

(1) Agenția:

a) eliberează, în conformitate cu procedura și cu cerințele stabilite de lege, licențe pentru: producerea gazelor naturale, stocarea gazelor naturale, transportul gazelor naturale, distribuția gazelor naturale, furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate sau la tarife nereglementate;

b) în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, modifică, sistează temporar sau retrage licențele eliberate;

c) desemnează titularul de licență care va desfășura activitatea licențiată în locul titularului de licență pentru transportul, distribuția sau furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate a cărui licență a fost sistată temporar, căruia i s-a retras licența sau a cărui licență a expirat;

d) monitorizează și controlează, în modul și în limitele stabilite de lege, respectarea de către titularii de licențe a condițiilor stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate, a prevederilor prezentei legi, inclusiv a celor privind drepturile consumatorilor finali și calitatea serviciilor prestate;

e) elaborează și aprobă metodologia de calculare și de aplicare a tarifelor reglementate la serviciile de stocare, de transport și de distribuție a gazelor naturale, a tarifului pentru furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate, precum și a tarifului final la gazele naturale furnizate consumatorilor finali;

f) aprobă tarifele reglementate, calculate în conformitate cu metodologia aprobată, monitorizează corectitudinea aplicării lor de către titularii de licențe;

g) supraveghează respectarea de către titularii de licențe a principiului costurilor necesare și justificate la calcularea și la aprobarea tarifelor pentru activitățile reglementate, desfășurate pe piața gazelor naturale;

h) supraveghează piața gazelor naturale și modul în care titularii de licențe își îndeplinesc obligațiile, inclusiv cele care revin operatorului rețelei de transport și operatorilor rețelelor de distribuție;

i) stabilește, cu respectarea confidențialității, informațiile de ordin economic și tehnic referitoare la funcționarea sistemului de gaze naturale, care urmează a fi date publicității de către titularii de licențe;

j) promovează, monitorizează și asigură transparența și concurența pe piața gazelor naturale;

k) monitorizează importul de gaze naturale sub aspectul fluxurilor de gaze naturale, stabilește condițiile de export al gazelor naturale în cazul în care este necesar să se asigure securitatea furnizării;

l) stabilește, pentru monitorizarea separării efective a conturilor titularilor de licențe pe piața gazelor naturale și pentru garantarea lipsei de subvenții încrucișate între activitățile de producere, de stocare, de transport, de distribuție și de furnizare a gazelor naturale, metode de ținere a contabilității în sistemul de gaze naturale în conformitate cu Standardele Naționale de Contabilitate, cerințe privind rapoartele contabile, cerințe privind reevaluarea mijloacelor fixe în scopuri tarifare, precum și un sistem de informații în a căror bază titularii de licențe prezintă rapoarte Agenției;

m) elaborează și aprobă Regulamentul privind procedurile de achiziție, de către titularii de licențe, a bunurilor și/sau a serviciilor utilizate în activitatea lor, pentru a asigura respectarea de către aceștia a principiului desfășurării activităților licențiate cu cheltuieli minime și la eficiență maximă pe piața necompetitivă;

n) elaborează, aprobă și monitorizează, cu consultarea autorităților de reglementare ale statelor vecine, normele de gestionare și de atribuire a capacității interconectorilor dintre sistemele de gaze naturale;

o) aprobă mecanismele de soluționare a problemelor congestiilor în sistemul de gaze naturale și monitorizează aplicarea lor, monitorizează, de asemenea, termenele în care operatorul rețelei de transport și operatorii rețelelor de distribuție au efectuat racordările, reconectările și reparațiile;

p) elaborează și aprobă regulile pieței gazelor naturale și stabilește în regulamente, în conformitate cu legea, condiții, obligatorii pentru participanții la piața gazelor naturale, cu privire la producerea, stocarea, transportul, distribuția, furnizarea și măsurarea gazelor naturale;

q) monitorizează respectarea de către titularii de licență a regulilor și a condițiilor stabilite pentru accesul la rețelele de gaze naturale, inclusiv la rețelele de gazoducte în amonte, la depozitele de stocare, pentru serviciile de sistem, precum și pentru accesul în vederea stocării în conductă;

r) elaborează și aprobă procedura de schimbare, de către consumatorii finali, a furnizorului de gaze naturale;

s) colaborează cu autoritățile de reglementare ale altor state la dezvoltarea pieței regionale de gaze naturale și la crearea de condiții pentru concurență loială.

(2) În vederea executării prezentei legi, Agenția colaborează cu ministerele și cu alte organe de specialitate ale administrației publice centrale, cu autoritățile de reglementare, cu autoritățile administrației publice locale, cu societatea civilă.

(3) Anual, pînă la 31 martie, Agenția pregătește un raport, pentru anul precedent, despre activitatea desfășurată, precum și despre monitorizarea activității participanților la piața gazelor naturale, și plasează raportul pe pagina sa electronică.

Articolul 9. Drepturile Agenției

(1) Pentru îndeplinirea eficientă a funcțiilor sale, Agenția are dreptul:

- a) să controleze, în modul și în limitele prevăzute de lege, dacă titularul de licență respectă condițiile stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate și prevederile prezentei legi, inclusiv cele privind drepturile consumatorilor finali și calitatea serviciilor prestate;
  - b) să controleze dacă titularul de licență aplică corect tarifele reglementate la gazele naturale;
  - c) să aibă acces la documentele aferente activităților practicate conform licenței, inclusiv la cele care conțin informații ce constituie secret de stat, secret comercial sau alte informații confidențiale;
  - d) să obțină de la titularii de licențe copii, extrase din documentele menționate la lit.c), precum și informații suplimentare necesare;
  - e) să pună în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în producerea, stocarea, transportul, distribuția și furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate;
  - f) să aprobe regulamente privind reglementarea relațiilor dintre producători, operator al depozitului de stocare, operator al rețelei de transport, operatori ai rețelelor de distribuție, furnizori și consumatori;
  - g) să adopte hotărâri și să emită decizii, în limitele competențelor prevăzute de lege;
  - h) să înainteze prescripții privind lichidarea încălcărilor depistate;
  - i) să constate contravenții în domeniul gazelor naturale și să depună în instanță de judecată procesele-verbale de constatare a contravențiilor;
  - j) să participe la forurile și la evenimentele internaționale în domeniu.
- (2) Agenția poate avea și alte drepturi prevăzute de lege.

Articolul 10. Administrarea Agenției

Agenția este condusă de un consiliu de administrație conform prevederilor Legii nr.1525-XIII din 19 februarie 1998 cu privire la energetică.

Articolul 11. Bugetul Agenției

Agenția își formează bugetul în modul stabilit în Legea nr.1525-XIII din 19 februarie 1998 cu privire la energetică.

Articolul 12. Raportul financiar

Annual, pînă la 1 martie, Agenția pregătește un raport financiar, pentru anul precedent, despre plățile regulatorii efectuate pe contul său curent, precum și despre cheltuielile pe care le-a efectuat de pe acest cont. În raportul financiar indică, de asemenea, împrumuturile bancare contractate, alte mijloace pe care le-a utilizat. Raportul financiar se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina electronică a Agenției.

Articolul 13. Protecția consumatorilor

(1) În scopul protecției consumatorilor finali, Agenția:

- a) promovează protecția drepturilor și a intereselor legale ale consumatorilor finali;
- b) examinează și soluționează, în limitele competenței, petițiile consumatorilor finali;
- c) colaborează cu organizațiile care apără interesele consumatorilor finali;
- d) prezintă, la solicitare, organizațiilor care promovează interesele consumatorilor finali, precum și consumatorilor finali, informația necesară referitoare la activitatea titularilor de licențe, cu excepția cazurilor în care această informație este confidențială;
- e) examinează și soluționează în procedură extrajudiciară neînțelegerile dintre consumatorii finali și operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție sau furnizorii de gaze naturale la tarife reglementate, după caz, survenite în legătură cu racordarea la rețelele de gaze naturale, precum și cele referitoare la încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale;
- f) emite decizii privind interzicerea deconectării de la rețeaua de gaze naturale a instalației de utilizare sau privind reluarea furnizării gazelor naturale pe parcursul examinării petiției consumatorului final.

(2) Consumatorii au dreptul să solicite concursul Agenției în vederea soluționării problemelor ce țin de competența acesteia, inclusiv în cazul furnizării de gaze naturale necalitative sau al prestării de servicii

necalitative. Agenția examinează petițiile menționate și le soluționează în limitele competenței sale, adoptând decizii după caz.

Articolul 14. Transparența activității Agenției. Hotărârile și deciziile Agenției

(1) Transparența activității Agenției o asigură Consiliul de administrație, care, în acest scop:

a) face publice ședințele sale;

b) anunță din timp părțile interesate despre ordinea de zi a ședinței sale și asigură persoanelor interesate, precum și publicului, acces liber la examinarea chestiunilor incluse pe ordinea de zi. La ședințele în care se vor discuta informații confidențiale sînt invitate numai persoanele vizate.

(2) În cazul în care Consiliul de administrație intenționează să adopte hotărâri ce pot avea impact asupra piețelor relevante și asupra prestării serviciilor publice, Agenția va respecta procedura de consultare, publicînd pe pagina sa electronică proiectul actului ce urmează a fi aprobat prin hotărîre. La solicitarea părților interesate, proiectul actului va fi remis prin poștă electronică. Proiectul va fi comunicat publicului larg cu cel puțin 30 de zile calendaristice înainte de data aprobării. Pentru prezentarea propunerilor se stabilește un termen de 15 zile calendaristice, iar pentru discutarea lor, un termen similar.

(3) Persoanele care au solicitat înscrierea adresei lor de poștă electronică pe lista de corespondență a Agenției vor fi informate referitor la începerea consultărilor.

(4) Agenția face accesibile publicului rezultatele consultărilor, inclusiv motivele pentru care a respins obiecțiile și/sau propunerile prezentate de părțile interesate, cu excepția cazurilor în care informația este protejată de lege.

(5) Neînțelegerile dintre titularii de licențe în probleme care țin de competența Agenției și care nu pot fi soluționate de aceștia de sine stătător sînt examinate de Agenție. La sesizarea oricăreia dintre părți, Agenția va emite, în termen de 30 de zile calendaristice de la data sesizării, o decizie în vederea soluționării neînțelegerii. Agenția poate prelungi, după caz, termenul cu cel mult o lună, comunicînd acest fapt părților interesate.

(6) În termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării, Agenția remite decizia asupra neînțelegerii spre executare părților implicate, cu expunerea motivelor pe care se întemeiază acest act. Decizia Agenției este obligatorie spre executare părților implicate.

(7) În cazul unor dispute transfrontaliere privind refuzul operatorului rețelei de transport de a acorda acces la rețeaua de transport al gazelor naturale sau la utilizarea sistemului de gaze naturale, Agenția este autoritatea de reglementare decisivă. Agenția, de asemenea, este autoritatea de reglementare decisivă în cazul disputelor transfrontaliere privind refuzul operatorului rețelei de gazoducte în amonte de a acorda acces la rețeaua sa.

(8) Pentru organizarea executării legilor, Consiliul de administrație adoptă, în numele Agenției, hotărîri. Hotărârile Agenției care prezintă interes public, precum și mențiunile cu privire la licențele eliberate, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(9) Pentru organizarea executării reglementărilor în sectorul gazelor naturale și pentru organizarea activității interne a Agenției, un singur director emite, în numele Agenției, decizii care vizează destinatari individuali.

(10) Hotărârile și deciziile Agenției pot fi contestate în instanță de contencios administrativ în conformitate cu Legea contenciosului administrativ.

(11) La cererea persoanelor fizice și a persoanelor juridice, Agenția furnizează informația solicitată, cu excepția celei cu caracter confidențial. Informația din registrele de licențiere poate fi furnizată la cerere.

Capitolul III

REGIMUL DE ELIBERARE, DE MODIFICARE, DE SISTARE TEMPORARĂ ȘI DE RETRAGERE A LICENȚELOR

Articolul 15. Activitățile pentru care se acordă licențe

(1) Producerea gazelor naturale, stocarea gazelor naturale, transportul gazelor naturale, distribuția gazelor naturale, furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate sau la tarife nereglementate sînt activități pentru care se eliberează licențe.

(2) Consumatorii angro procură și revînd gaze naturale în bază de licență pentru furnizarea gazelor naturale la tarife nereglementate.

(3) Activitatea legată de stocarea gazelor naturale în depozite de stocare cu o capacitate mai mică de 0,1 milioane de metri cubi nu se supune licențierii.

(4) Activitățile de comercializare a GNCV și a GNL se desfășoară în baza licențelor de furnizare a gazelor naturale la tarife nereglementate. Titularii de licență respectivi îndeplinesc atribuțiile de operatori ai instalațiilor GNCV și GNL și sînt obligați să respecte cerințele legii și documentele normativ-tehnice.

Articolul 16. Condițiile și procedura de obținere a licențelor

(1) Licențele pentru activitățile prevăzute la art.17 alin.(1) lit.a), b) și e) se acordă persoanelor fizice întreprinzători individuali sau persoanelor juridice, iar licențele pentru activitățile prevăzute la art.17 alin.(1) lit.c) și d) se acordă persoanelor juridice.

(2) Pentru obținerea licenței, persoanele prevăzute la alin.(1) trebuie:

- a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte act confirmativ în acest sens;
- b) să prezinte raport financiar pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;
- c) să prezinte documente care confirmă că dispune de rețele de gaze naturale, de instalații de producere sau depozite de stocare, după caz;
- d) să prezinte documente care confirmă că dispune de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență, și că rețelele de gaze naturale, instalațiile de producere sau depozitele de stocare, după caz, sînt conforme cerințelor tehnice stabilite prin lege.

(3) Managerul întreprinderii care solicită licență trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- a) să aibă reședință permanentă în Republica Moldova;
- b) să aibă studii superioare și experiență practică de cel puțin 5 ani în domeniul energetic;
- c) să nu aibă antecedente penale legate de activitățile desfășurate în domeniul energetic sau antecedente penale de comitere a infracțiunilor din intenție, prevăzute de Codul penal.

(4) Eliberarea licenței, prelungirea termenului ei de valabilitate, reperfectarea licenței, eliberarea duplicatului ei, sistarea temporară și reluarea valabilității licențelor, precum și retragerea licențelor pentru activitățile prevăzute la art.17, se efectuează conform procedurilor stabilite de Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător. Termenul de examinare a declarațiilor privind eliberarea licențelor pentru desfășurarea activităților pe piața gazelor naturale/prelungirea termenului lor de valabilitate este de 15 zile calendaristice.

Articolul 17. Tipurile de licențe. Sfera de acțiune a licențelor

(1) Agenția are dreptul să elibereze următoarele tipuri de licențe:

- a) licență pentru producerea gazelor naturale;
- b) licență pentru stocarea gazelor naturale;
- c) licență pentru transportul gazelor naturale;
- d) licență pentru distribuția gazelor naturale;
- e) licență pentru furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate sau la tarife nereglementate.

(2) La licență se anexează, în mod obligatoriu, condițiile de desfășurare a activității licențiate, care sînt în conformitate cu legea și care fac parte integrantă a licenței.

(3) Transportul gazelor naturale se efectuează de către operatorul rețelei de transport în baza licenței pentru transportul gazelor naturale.

(4) Distribuția gazelor naturale se efectuează de către operatorul rețelei de distribuție în baza licenței pentru distribuția gazelor naturale.

(5) Licențele pentru producerea gazelor naturale, pentru stocarea gazelor naturale, pentru transportul gazelor naturale, pentru distribuția gazelor naturale și pentru furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate sau la tarife nereglementate se eliberează pe un termen de 25 de ani.

(6) Licențele eliberate de Agenție sînt valabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova în condițiile specificate în licență. Licențele obținute în Republica Moldova sînt valabile și peste hotarele ei în conformitate cu acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte.

(7) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție și furnizorii de gaze naturale la tarife reglementate își desfășoară activitatea licențiată pe teritoriul specificat de Agenție în condițiile licenței dacă pe acel teritoriu nu-și desfășoară activitatea un alt titular de licență pentru activitate de același tip.

Articolul 18. Obligațiile și drepturile titularului de licență

(1) Titularul de licență este obligat:

- a) să îndeplinească condițiile stipulate în licență;
- b) să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și să prezinte Agenției calculele argumentate ale cheltuielilor pe care le-a suportat;
- c) să nu admită discriminarea participanților la piața gazelor naturale;
- d) să nu întrerupă prestarea de servicii și furnizarea gazelor naturale, cu excepția cazurilor de neplată, a motivelor tehnice și de securitate stipulate în licență și în contracte;
- e) să țină contabilitatea în modul și în condițiile prevăzute de lege și să asigure separarea organizațională pe gen de activitate desfășurat;
- f) să publice informații cu privire la sursele de gaze naturale utilizate pentru acoperirea cererii în anul precedent;
- g) să prezinte în termen Agenției rapoarte anuale, inclusiv cu privire la activitatea desfășurată pe piața gazelor naturale, pe criterii stabilite, altă informație solicitată de Agenție, necesară ei în exercitarea atribuțiilor, conform legii;
- h) să nu transmită unor alte persoane fizice sau juridice drepturi și obligații aferente activității pentru a cărei desfășurare i s-a acordat licență;
- i) să efectueze în termen plățile regulatorii.

(2) În desfășurarea activității licențiate, titularul de licență trebuie să respecte obligațiile referitoare la securitatea, calitatea, eficiența și continuitatea aprovizionării cu gaze naturale, respectând normele de securitate și sănătate a muncii și de protecție a mediului, precum și prevederile contractelor încheiate cu consumatorii.

(3) Titularul de licență trebuie să respecte obligațiile de serviciu public cu privire la securitatea, inclusiv obligațiile de securitate a furnizării, la regularitatea, la calitatea și la tariful de furnizare a gazelor naturale către consumatorii finali, obligațiile privind protecția mediului, inclusiv privind eficiența energetică și protecția climei. Obligațiile de serviciu public se stabilesc de autoritatea competentă prin licențe, autorizații sau reglementări speciale și trebuie să fie clar definite, transparente, nediscriminatorii și verificabile.

(4) Titularul de licență nu poate fi obligat să continue prestarea de servicii sau furnizarea gazelor naturale persoanei fizice sau persoanei juridice care nu își onorează obligațiile de plată prevăzute în contract sau care nu respectă condițiile, aprobate, de prestare a acestor servicii. Pe durata examinării reclamațiilor consumatorilor finali privind facturarea se interzice deconectarea instalațiilor de utilizare ale acestora de la rețeaua de gaze naturale.

(5) Titularul de licență poate dezvălui informațiile și datele pe care le-a obținut de la consumator sau de la terți și informațiile referitoare la consumul și la achitarea facturilor emise numai după ce a obținut acordul scris al consumatorului sau al terțului, cu excepțiile prevăzute la art.9.

(6) Operatorii depozitelor de stocare, operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție sînt obligați să nu divulge informația confidențială obținută în desfășurarea activității licențiate și să se abțină de la oferirea în mod discriminatoriu a informației despre propria activitate, care poate fi avantajoasă din punct de vedere comercial utilizatorilor de sistem.

(7) Este interzis operatorului rețelei de transport, operatorilor rețelelor de distribuție să facă abuz de informația obținută de la terți la asigurarea sau la negocierea accesului la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale, după caz, în situația în care procurarea sau vînzarea gazelor naturale se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(8) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție sînt obligați să publice informația respectivă privind interconectorii, utilizarea rețelelor de gaze naturale și alocarea capacității persoanelor interesate, cu excepția informației confidențiale.

(9) Titularul de licență are drept de acces la echipamentele de măsurare de pe teritoriul consumatorului final cu care a încheiat contract de procurare, transport, distribuție sau furnizare a gazelor naturale.

Articolul 19. Modificarea, sistarea temporară a licenței și reluarea valabilității ei

(1) Licența poate fi modificată atît la inițiativa titularului, cît și la inițiativa Agenției în cazul intervenirii unor circumstanțe esențiale.

(2) Licența se sistează temporar prin hotărîre a Agenției, la cererea titularului de licență. În celelalte cazuri, licența poate fi sistată temporar la cererea Agenției, prin hotărîre judecătorească, adoptată în temeiul legii.

(3) În cazul în care se constată că titularul de licență nu și-a îndeplinit obligațiile, ceea ce a condus la întreruperea furnizării de gaze naturale către consumatori pe o perioadă mai mare decât cea stabilită pentru înlăturarea cauzelor motivate, fiind pusă în pericol securitatea națională, viața și sănătatea oamenilor, sau în cazul în care acțiunile ori inacțiunile titularului de licență conduc la încălcarea ordinii publice și impun remedierea imediată a consecințelor survenite, licența poate fi sistată temporar de către Agenție, cu adresarea ei ulterioară în instanță de judecată. Adresarea în instanță trebuie să se facă în termen de 3 zile lucrătoare de la adoptarea hotărârii de către Agenție. În cazul nerespectării acestui termen, sistarea temporară a licenței se anulează. Hotărârea Agenției privind sistarea temporară a licenței se aplică pînă la adoptarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile.

(4) Agenția sistează temporar licența, conform procedurii prevăzute la alin.(3), dacă deficiențele identificate nu au fost remediate în termen de 7 zile de la emiterea prescripției.

(5) Drept temei pentru sistarea temporară a licenței servesc:

a) cererea titularului de licență privind sistarea temporară a licenței;
b) nerespectarea de către titularul de licență a termenului de depunere a cererii de eliberare a duplicatului licenței pierdute sau deteriorate;

c) nerespectarea de către titularul de licență a prescripției privind lichidarea, în termenul stabilit de Agenție, a încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate;

d) incapacitatea provizorie a titularului de licență de a desfășura genul de activitate licențiat conform prevederilor legii;

e) neefectuarea plății regulatorii în termenul stabilit de Agenție.

(6) Hotărârea privind sistarea temporară a licenței se adoptă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești și este adusă la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării. În hotărârea Agenției privind sistarea temporară a licenței se indică termenul concret de sistare temporară, care nu poate depăși 6 luni.

(7) Pentru perioada sistării temporare a licenței, Agenția va desemna un nou titular de licență care să desfășoare activitatea licențiată în locul titularului de licență căruia i s-a sistat temporar licența. Titularul de licență căruia i s-a sistat temporar licența nu va împiedica în nici un mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i întreaga informație și documentație, necesare în activitate.

(8) Titularul de licență este obligat să informeze în scris Agenția despre lichidarea circumstanțelor care au condus la sistarea temporară a licenței.

(9) Termenul de valabilitate a licenței nu se prelungește pe durata de sistare temporară a acesteia.

(10) Reluarea valabilității licenței se efectuează în temeiul hotărârii Agenției, după remedierea circumstanțelor care au condus la sistarea temporară a licenței, sau în temeiul hotărârii instanței de judecată care a emis hotărârea de sistare temporară a licenței, sau în temeiul hotărârii instanței de judecată ierarhic superioare, în condițiile legii.

(11) Hotărârea privind reluarea valabilității licenței se adoptă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data primirii înștiințării despre înlăturarea circumstanțelor care au condus la sistarea temporară a licenței sau de la data la care Agenției i s-a comunicat hotărârea judecătorească respectivă. Hotărârea Agenției se aduce la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării.

Articolul 20. Retragerea licenței

(1) Licența poate fi retrasă prin hotărâre judecătorească, adoptată în temeiul legii, la cererea Agenției, cu excepția retragerii licenței conform temeiurilor prevăzute la alin.(2) lit.a) și b), care se efectuează direct de către Agenție.

(2) Drept temei pentru retragerea licenței servesc:

a) cererea titularului de licență privind retragerea;
b) decizia cu privire la anularea înregistrării de stat a titularului de licență;
c) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate Agenției;
d) stabilirea faptului de transmitere a licenței sau a copiei de pe aceasta către o altă persoană în scopul desfășurării genului de activitate indicat în licență;

e) neînlăturarea în termen a circumstanțelor care au condus la sistarea temporară a licenței;

f) nerespectarea repetată a prescripțiilor de lichidare a încălcării condițiilor activității licențiate.

(3) Agenția adoptă hotărîrea privind retragerea licenței în cel mult 5 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărîrii judecătorești și o aduce la cunoștință titularului de licență, cu indicarea temeiurilor retragerii, în cel mult 3 zile lucrătoare de la data adoptării.

(4) În cazul retragerii licenței, taxa pentru licență nu se restituie.

(5) Agenția va desemna un nou titular de licență care să desfășoare activitatea licențiată în locul titularului de licență căruia i s-a retras licența. Titularul de licență căruia i s-a retras licența nu va împiedica în nici un mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i întreaga informație și documentație, necesare în activitate.

(6) Titularul de licență căruia i s-a retras licența este obligat ca, în termen de 10 zile lucrătoare de la data adoptării hotărîrii de retragere a licenței, să depună la Agenție licența retrasă.

(7) După expirarea a 6 luni de la data depunerii la Agenție a licenței retrase, titularul de licență căruia i s-a retras licența poate să depună o nouă declarație privind eliberarea licenței pentru același gen de activitate.

Articolul 21. Fuziunea, crearea de uniuni, dezmembrarea întreprinderilor de gaze naturale și procurarea de acțiuni

(1) Fuziunea întreprinderilor de gaze naturale între ele, precum și cu alte societăți comerciale, crearea de uniuni sau dezmembrarea întreprinderilor de gaze naturale se efectuează doar cu acordul Agenției. În acest caz, Agenția este obligată ca, în termen de o lună, să prezinte acordul, avînd dreptul să modifice condițiile stipulate în licență. Din motive întemeiate, perioada de examinare poate fi prelungită pînă la cel mult 2 luni. Agenția poate solicita, după caz, opinia Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței. Dacă Agenția nu răspunde solicitantului în termenul indicat, acordul se consideră oferit.

(2) Titularul de licență nu are dreptul să procure acțiuni ale altor titulari de licență fără acordul scris al Agenției. Despre acordul respectiv, Agenția informează în scris titularul de licență în termen de o lună de la data depunerii cererii acestuia. Din motive întemeiate, perioada de examinare poate fi prelungită pînă la cel mult 2 luni. Agenția poate solicita, după caz, opinia Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței. Dacă Agenția nu răspunde solicitantului în termenul indicat, acordul se consideră oferit.

Capitolul IV

REGIMUL DREPTURILOR ASUPRA PROPRIETĂȚII UNUI TERȚ

Articolul 22. Principii generale

(1) Asupra terenurilor și altor bunuri proprietate privată, operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție, cu acordul proprietarilor, în condițiile legii, pe durata lucrărilor de construire, reabilitare, re tehnologizare, respectiv, de exploatare și de întreținere a rețelelor de gaze naturale, beneficiază de următoarele drepturi:

a) dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare construirii, reabilitării sau re tehnologizării rețelelor de gaze naturale;

b) dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale prin efectuarea reviziilor, reparațiilor și a altor intervenții necesare;

c) servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului pentru executarea lucrărilor la locul de amplasare a rețelelor de gaze naturale cu ocazia intervenției în scopul re tehnologizării, reparației, reviziei și al înlăturării consecințelor avariilor, precum și pentru accesul la locul lor de amplasare;

d) dreptul de a obține restrîngerea sau sistarea unor activități care ar pune în pericol viața și sănătatea persoanelor, bunurile sau anumite activități;

e) dreptul de acces la terenul unde se află rețelele de gaze naturale.

(2) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție sînt obligați să notifice în scris proprietarul terenurilor sau al bunurilor, care poate fi afectat ca urmare a lucrărilor la rețelele de gaze naturale, cu excepția cazurilor de avarii, situație în care proprietarul este înștiințat în termenul cel mai scurt posibil.

(3) La încetarea exercitării drepturilor prevăzute la alin.(1), operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție sînt obligați să asigure degajarea terenului și repunerea lui în situația inițială.

(4) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție sînt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile prevăzute la alin.(1) și să plătească proprietarului de teren sau de alte bunuri proprietate privată despăgubirea cuvenită pentru pagubele produse la efectuarea lucrărilor menționate, inclusiv în cazul înlăturării consecințelor avariilor.

Articolul 23. Dreptul de uz (folosință) asupra proprietății unui terț

(1) Dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare construcției, reabilitării sau re tehnologizării rețelelor de gaze naturale se stabilește prin contract, încheiat cu proprietarul terenului, și se întinde pe durata executării lucrărilor. La exercitarea dreptului menționat, operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție pot, cu acordul prealabil al proprietarului terenului sau al imobilului:

- a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații, necesare executării lucrărilor;
- b) să îndepărteze materiale și să capteze apă, în condițiile legii;
- c) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea, să amplaseze birouri și locuințe de șantier;
- d) să oprească ori să restrângă activități ale proprietarului în măsura strict necesară executării lucrărilor menționate.

(2) Dreptul de uz (folosință) prevăzut la alin.(1) încetează la expirarea termenului stabilit pentru executarea lucrărilor sau înaintea acestui termen, la data finisării anticipate a lucrărilor sau la data sistării acestora. Oricare dintre aceste situații trebuie notificată de îndată proprietarului.

(3) Dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru exploatarea și întreținerea rețelelor de gaze naturale, prin efectuarea reviziilor, a reparațiilor și a altor intervenții necesare, în scopul asigurării funcționării lor normale, se stabilește prin contract, încheiat cu proprietarul, și se întinde pe toată durata de funcționare a rețelelor de gaze naturale, iar exercitarea lui se face ori de câte ori este nevoie pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale. În exercitarea dreptului menționat, operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție pot, cu acordul prealabil al proprietarului:

- a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații pentru întreținere, revizie, reparație și pentru alte intervenții, necesare asigurării funcționării normale a rețelelor de gaze naturale;
- b) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea;
- c) să afecteze culturi, plantații sau alte amenajări existente și să restrângă activități ale proprietarului în măsura și pe durata strict necesară în vederea executării activităților de întreținere, de revizii, de reparații sau de alte intervenții pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale.

Articolul 24. Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului unui terț

Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului cuprinde dreptul la instalare a rețelelor de gaze naturale, precum și accesul la ele pentru intervenții, reparații, revizii, re tehnologizări, întreținere și exploatare, în condițiile legii.

Articolul 25. Restrângerea sau sistarea unor activități și accesul la terenul unde se află rețelele de gaze naturale

(1) Pentru a evita punerea în pericol a persoanelor, bunurilor sau a unor activități desfășurate în zona de efectuare a lucrărilor de construcție, reabilitare, re tehnologizare, întreținere și exploatare a rețelelor de gaze naturale, operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție au dreptul de a obține restrângerea sau sistarea, pe durata lucrărilor, a activităților desfășurate în vecinătate. În acest caz, persoanele afectate vor fi înștiințate în scris despre data începerii și, respectiv, a finalizării lucrărilor.

(2) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție trebuie să exercite cu bună-credință și în mod rezonabil dreptul de acces la terenul unde se află rețelele de gaze naturale.

Articolul 26. Exproprierea

(1) Terenurile necesare construirii, reabilitării, re tehnologizării, întreținerii și exploatării rețelelor de gaze naturale care aparțin cu titlu de proprietate unor terți pot fi expropriate pentru cauză de utilitate publică de autoritatea competentă, cu respectarea procedurii prevăzută de lege, după o dreaptă și prealabilă despăgubire a proprietarului de teren.

(2) Exproprierea terenului poate avea loc doar dacă operatorul rețelei de transport sau operatorii rețelelor de distribuție nu au reușit să obțină dreptul de uz sau de servitute asupra terenului și/sau dacă demonstrează că lucrările prevăzute la art.22 vor împiedica substanțial folosirea ori chiar vor exclude posibilitatea folosirii de către proprietar a terenului său.

(3) După trecere în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, terenul expropriat va fi dat în folosință cu titlu gratuit operatorului rețelei de transport sau operatorilor rețelelor de distribuție pentru efectuarea lucrărilor necesare construcției sau exploatării rețelelor de gaze naturale.

Articolul 27. Zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale

(1) Pentru a asigura protecția și funcționarea normală a rețelelor de gaze naturale, pentru a se evita punerea în pericol a persoanelor, bunurilor și mediului, în conformitate cu Regulamentul cu privire la protecția rețelelor de gaze naturale, aprobat de Guvern, se stabilesc zone de protecție a rețelelor de gaze naturale.

(2) În scopul protecției rețelelor de gaze naturale, persoanelor fizice și juridice li se interzice:

a) să efectueze construcții de orice fel în zona de protecție a rețelelor de gaze naturale fără acordul prealabil al operatorului rețelei de transport sau al operatorilor rețelelor de distribuție. În cazul în care, în mod excepțional, este necesar ca pe terenul pe care este amplasată o rețea de gaze naturale să se execute o construcție, beneficiarul acesteia din urmă și/sau proprietarul vor suporta toate cheltuielile de modificare a traseului rețelei de gaze naturale, cu condiția obținerii acordului proprietarilor sau al deținătorilor legali ai terenului de pe traseul pe care urmează să fie plasate noile rețele de gaze naturale, precum și după obținerea avizelor autorităților competente și a autorizației de construire;

b) să efectueze săpături sau lucrări de orice fel sub sau peste rețelele de gaze naturale ori în zona lor de protecție ori să înființeze plantații perene fără acordul prealabil al operatorului rețelei de transport sau al operatorilor rețelelor de distribuție;

c) să depoziteze materiale pe căile de acces la conducte și în zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale;

d) să intervină în orice mod asupra rețelelor de gaze naturale.

Capitolul V

PRODUCEREA, STOCAREA, TRANSPORTUL, DISTRIBUȚIA ȘI FURNIZAREA GAZELOR NATURALE

Articolul 28. Coordonarea activităților în sistemul de gaze naturale

(1) Întreprinderile de gaze naturale funcționează într-un sistem unic. Producătorii, operatorii depozitelor de stocare, operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție și furnizorii de gaze naturale colaborează pe principiile economiei de piață și ale dirijării operativ-tehnologice unice a sistemului de gaze naturale.

(2) Dirijarea operativ-tehnologică unică a sistemului de gaze naturale este funcția operatorului rețelei de transport.

(3) Raporturile juridice dintre participanții la piața gazelor naturale se stabilesc în bază de contract, conform condițiilor stipulate în licență și în regulamentele elaborate și aprobate de Agenție.

Articolul 29. Separarea conturilor și transparența în desfășurarea activităților pe piața gazelor naturale

(1) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să supună auditului rezultatele economico-financiare, să întocmească și să publice anual pe pagina electronică dările de seamă privind exercițiul economico-financiar al activității desfășurate.

(2) Pentru a se evita discriminarea, subvenționările încrucișate și distorsionarea concurenței, întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să țină în sistemul lor de contabilitate internă conturi separate pentru fiecare din activitățile de producere, de stocare, de transport, de distribuție, de furnizare a gazelor naturale, activitatea cu GNL, așa cum ar fi în cazul în care aceste activități sînt desfășurate de întreprinderi distincte. Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să țină conturi ce pot fi consolidate pentru alte activități care țin de sectorul de gaze naturale și care nu se referă la activitățile de producere, de stocare, de transport, de distribuție și de furnizare a gazelor naturale. De asemenea, întreprinderile de gaze naturale trebuie să țină conturi consolidate pentru alte activități, nereglementate de prezenta lege. Conturile interne trebuie să conțină bilanțul contabil și un cont al profitului și al pierderilor pentru fiecare activitate în parte.

(3) În baza standardelor naționale de contabilitate, întreprinderile de gaze naturale vor preciza în contabilitatea lor internă regulile de alocare a activelor și pasivelor, a cheltuielilor și veniturilor, precum și a pierderilor, pe care le aplică la întocmirea conturilor separate prevăzute la alin.(2).

(4) Veniturile obținute din posesia rețelelor de transport și/sau de distribuție a gazelor naturale se specifică în conturile întreprinderilor de gaze naturale. Aceste întreprinderi de gaze naturale țin conturi separate pentru activitățile de furnizare a gazelor naturale la tarife reglementate și de furnizare la tarife

nereglementate. Rapoartele contabile anuale trebuie să cuprindă în note informații despre orice tranzacție de un anumit volum, efectuată de întreprinderile înrudite.

Articolul 30. Regulile pieței gazelor naturale

(1) Raporturile juridice dintre producători, operatorii depozitelor de stocare, operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție, furnizorii de gaze naturale și consumatori se stabilesc în contracte, încheiate în conformitate cu prezenta lege, cu Regulile pieței gazelor naturale, elaborate și aprobate de Agenție, cu alte acte normative.

(2) Principiile de bază ale Regulilor pieței gazelor naturale sînt următoarele:

a) stabilirea de raporturi juridice între participanții la piața gazelor naturale și societățile comerciale din zonele externe de dispecerizare pentru asigurarea funcționării stabile, fiabile și sigure a sistemului de gaze naturale. În acest scop, toți participanții la piața gazelor naturale vor respecta în activitatea lor principiul dirijării operativ-tehnologice unice a sistemului de gaze naturale;

b) asigurarea securității operaționale adecvate a sistemului de gaze naturale, inclusiv prin echilibrarea consumului de gaze naturale și decontarea conturilor, prin crearea de condiții optime pentru efectuarea managementului congestiilor în rețelele de gaze naturale de către operatorul rețelei de transport și operatorii rețelelor de distribuție;

c) organizarea unui sistem de evidență a gazelor naturale prin măsurarea exactă a fluxurilor de gaze naturale intrate în fiecare lună în rețeaua de transport și de distribuție a gazelor naturale, inclusiv a debitelor de gaze naturale, și, corespunzător, repartizarea volumului total al gazelor naturale între consumatori și furnizori potrivit contractelor de procurare și de furnizare a gazelor naturale, încheiate de furnizori și consumatori;

d) asigurarea unui acces reglementat, fără discriminare la rețeaua de gaze naturale tuturor producătorilor, operatorilor depozitelor de stocare, operatorului rețelei de transport și operatorilor rețelelor de distribuție, furnizorilor și consumatorilor, existenți sau potențiali, asigurarea de către operatorul rețelei de transport a accesului operatorilor rețelelor de distribuție, al operatorilor depozitelor de stocare, al furnizorilor și al producătorilor la toate echipamentele de măsurare care înregistrează volumele și debitele de gaze naturale intrate în rețeaua de transport al gazelor naturale și ieșite din ea, în conformitate cu regulamentele elaborate și aprobate de Agenție, în scopul citirii indicațiilor;

e) asigurarea prestării serviciilor de sistem în baza unor criterii obiective, transparente și nediscriminatorii;

f) prezentarea de către operatorul rețelei de transport și de către operatorii rețelelor de distribuție a unor informații exacte, actuale tuturor participanților la piața gazelor naturale, cu respectarea principiului transparenței și imparțialității.

(3) În funcție de genul activității, participanții la piața gazelor naturale încheie, după caz, contracte de procurare, de furnizare a gazelor naturale, contracte de asigurare a serviciilor de sistem, contracte de stocare a gazelor naturale și de prestare a serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale. Contractele trebuie să asigure acoperirea necesităților de gaze naturale în fiecare oră a anului calendaristic următor, inclusiv a consumului tehnologic de gaze naturale în rețelele de gaze naturale.

(4) Calculul lunar al fluxurilor efective de gaze naturale pe piața gazelor naturale, al cantităților de gaze naturale procurate în conformitate cu contractele încheiate, evidența volumelor de gaze naturale la hotarele externe și interne ale rețelei de transport al gazelor naturale, precum și calculul și divizarea valorii efective a consumului tehnologic de gaze naturale în rețeaua de transport al gazelor naturale sînt în sarcina operatorului rețelei de transport și se efectuează după o metodă stabilită în Regulile pieței gazelor naturale.

Articolul 31. Măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale

(1) Măsurarea volumelor de gaze naturale în scopuri comerciale se efectuează de către participanții la piața gazelor naturale, în conformitate cu Regulamentul cu privire la modul de măsurare a gazelor naturale în scopuri comerciale, elaborat și aprobat de Agenție.

(2) Prevederile Regulamentului cu privire la modul de măsurare a gazelor naturale în scopuri comerciale se aplică în mod obligatoriu și nediscriminatoriu producătorilor, operatorilor depozitelor de stocare, operatorului rețelei de transport, operatorilor rețelelor de distribuție, furnizorilor și consumatorilor de gaze naturale. Aceste prevederi reglementează raporturile juridice cu privire la:

a) stabilirea punctelor de măsurare;

- b) măsurarea volumelor și debitelor de gaze naturale produse, stocate, importate, exportate, transportate, distribuite, furnizate sau consumate, precum și a fluxurilor transfrontaliere;
- c) definirea funcțiilor și a obligațiilor producătorilor, ale operatorilor depozitelor de stocare, ale operatorului rețelei de transport, ale operatorilor rețelelor de distribuție, ale furnizorilor și ale consumatorilor de gaze naturale în legătură cu măsurarea gazelor naturale;
- d) colectarea datelor cu privire la echipamentele de măsurare a gazelor naturale în scopuri comerciale și a datelor constatate la citirea indicațiilor echipamentelor de măsurare, în scopul facturării și al menținerii bazelor de date;
- e) prezentarea datelor cu privire la echipamentele de măsurare a gazelor naturale în scopuri comerciale și a datelor constatate la citirea indicațiilor echipamentelor de măsurare, în scopul facturării și al asigurării transparenței privind activitatea de măsurare a gazelor naturale;
- f) măsurarea valorilor mărimilor specifice serviciilor de sistem, colectarea și acumularea datelor respective.

Articolul 32. Producerea gazelor naturale

- (1) Producătorul are dreptul să participe la piața gazelor naturale, inclusiv să vândă gaze naturale furnizorilor sau consumatorilor, dacă respectă cerințele tehnice de racordare la rețelele de gaze naturale, iar calitatea gazelor naturale livrate corespunde cerințelor stabilite.
- (2) Producătorul trebuie să fie independent, din punct de vedere legal, de orice întreprindere care desfășoară activitate de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale. El nu poate deține licență pentru transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale.

Articolul 33. Aprobarea construcției obiectelor sistemului de gaze naturale

- (1) Construcția rețelelor de transport al gazelor naturale din mijloacele bugetului de stat se aprobă de Guvern.
- (2) Construcția obiectelor sistemului de gaze naturale la nivel local se aprobă de autoritățile administrației publice locale prin eliberarea, la solicitare, a autorizațiilor de construire a obiectelor sistemului de gaze naturale, inclusiv pentru conducte directe de gaze naturale, în conformitate cu legea.
- (3) Procedura și temeiurile de eliberare a autorizațiilor de construire se stabilesc într-un regulament aprobat de Guvern.
- (4) Orice persoană poate adresa autorității administrației publice locale cerere de eliberare a autorizației de construire.
- (5) Este interzis refuzul eliberării autorizațiilor de construire a obiectelor sistemului de gaze naturale pe motive subiective și discriminatorii. Temeiurile refuzului se comunică solicitantului în mod obligatoriu. În conformitate cu Legea contenciosului administrativ, solicitantul se poate adresa în instanță de contencios administrativ în cazul refuzului de a i se aproba construcția obiectelor sistemului de gaze naturale.

Articolul 34. Stocarea gazelor naturale

- (1) Operatorul depozitului de stocare are dreptul să participe la piața gazelor naturale dacă respectă cerințele tehnice de racordare la rețeaua de gaze naturale, iar calitatea gazelor naturale livrate corespunde cerințelor stabilite.
- (2) În activitatea de stocare a gazelor naturale, operatorul depozitului de stocare trebuie să respecte următoarele principii:
  - a) asigurarea securității în alimentarea consumatorilor cu gaze naturale;
  - b) armonizarea variațiilor consumului sezonier, zilnic și pe ore cu sursele de gaze naturale disponibile;
  - c) asigurarea permanentă a echilibrului fizic al rețelelor de transport al gazelor naturale.
- (3) Obligațiile de bază ale operatorului depozitului de stocare sînt:
  - a) operarea, întreținerea, reabilitarea și modernizarea depozitului de stocare în condiții de securitate, eficiență și de protecție a mediului;
  - b) asigurarea accesului terților la depozitul de stocare, în condiții nediscriminatorii, conform reglementărilor aprobate de Agenție;
  - c) furnizarea către utilizatori a informației necesare asigurării unui acces eficient la depozitul de stocare.

(4) Drepturile operatorului depozitului de stocare sînt:

- a) încasarea tarifului aferent prestării serviciului de stocare a gazelor naturale, limitarea și/sau întreruperea prestării serviciului în caz de neplată, conform reglementărilor aprobate de Agenție;
- b) elaborarea normelor tehnice specifice activității proprii și înaintarea lor spre aprobare Agenției;
- c) întreruperea funcționării instalațiilor pe un termen strict necesar executării lucrărilor de întreținere și de reparații, altor situații prevăzute de lege, cu anunțarea prealabilă a participanților la piața gazelor naturale cu care a încheiat contracte;
- d) refuzul justificat al accesului terților la depozitele de stocare în lipsă de capacitate. Refuzul trebuie motivat și justificat în modul corespunzător.

(5) Operatorul depozitului de stocare nu poate deține licență pentru producerea sau furnizarea de gaze naturale.

(6) Operatorul depozitului de stocare este obligat să prezinte în termen Agenției un raport anual despre activitatea desfășurată, inclusiv despre îndeplinirea funcțiilor aferente asigurării accesului la depozitele de stocare și la alte servicii de sistem prestate.

Articolul 35. Operatorul rețelei de transport

(1) Operatorul rețelei de transport este obligat:

a) să efectueze dirijarea operativ-tehnologică unică a sistemului de gaze naturale în conformitate cu condițiile licenței pentru transportul gazelor naturale, cu prevederile prezentei legi, cu Regulile pieței gazelor naturale și cu Normele tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale;

b) să exploateze, să întrețină, să re tehnologizeze, să reabiliteze și să extindă rețelele de transport al gazelor naturale, inclusiv interconectorii, în condiții de eficiență economică și să presteze serviciul de transport al gazelor naturale la destinație, conform clauzelor contractului încheiat între părți și condițiilor stipulate în licență și în regulamentele elaborate și aprobate de Agenție. La exploatarea, întreținerea, re tehnologizarea, reabilitarea și extinderea rețelei de transport al gazelor naturale, operatorul rețelei de transport va aplica în mod obligatoriu metode moderne de management al eficienței energetice/gestionare a cererii, respectînd standardele minime privind întreținerea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, în special a interconectorilor;

c) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor de transport al gazelor naturale de a acoperi cererile rezonabile de prestare a serviciului de transport al gazelor naturale, elaborînd și executînd planuri de perspectivă privind extinderea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, ținînd cont de prognoza consumului de gaze naturale;

d) să contribuie la securitatea livrării gazelor naturale prin rețele de transport al gazelor naturale adecvate și la fiabilitatea funcționării rețelelor de transport al gazelor naturale;

e) să gestioneze fluxurile de gaze naturale din rețelele de transport al gazelor naturale, ținînd cont de schimburile cu alte sisteme interconectate. În acest scop, operatorul rețelei de transport răspunde de asigurarea unui serviciu de transport al gazelor naturale sigur, fiabil și eficient și, în acest context, de asigurarea disponibilității tuturor serviciilor de sistem, în măsura în care această disponibilitate nu depinde de nici o altă rețea de transport al gazelor naturale cu care este interconectată rețeaua sa;

f) să îndeplinească funcții de management al congestiilor în rețelele de transport al gazelor naturale în conformitate cu Regulile pieței gazelor naturale și cu Normele tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale;

g) să răspundă la orice solicitare de serviciu, inclusiv la cererea privind eliberarea avizului de racordare, în termen de 15 zile de la data înregistrării solicitării;

h) să efectueze racordări, deconectări, reconectări la rețelele de transport al gazelor naturale sau reparația acestora în condițiile și în termenele stabilite în Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale și în Normele tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale;

i) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem, în special în favoarea întreprinderilor înrudite;

j) să furnizeze operatorului oricărei alte rețele de gaze naturale interconectate cu rețeaua sa ori oricărui operator al depozitului de stocare, operatorului instalației GNL și/sau oricărui operator al rețelei de distribuție informații suficiente pentru a asigura eficiența și securitatea exploatării rețelelor de gaze naturale și/sau a depozitelor de stocare, dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea rețelelor de gaze naturale interconectate;

k) să ofere informații suficiente, necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la rețelele de transport al gazelor naturale;

l) să plaseze zilnic pe pagina sa electronică informații cu caracter operativ și tehnic privind funcționarea sistemului de gaze naturale;

m) să prezinte Agenției spre aprobare, în termenele stabilite, planul de investiții pentru următorii 5 ani, care trebuie ajustat anual. Planul de investiții se publică pe pagina electronică a operatorului rețelei de transport;

n) să prezinte Agenției, cel puțin o dată la 3 luni sau la solicitare, un raport cu privire la volumul gazelor naturale importate pe parcursul lunii/lunilor anterioare;

o) să elaboreze și să prezinte, pînă la 31 martie, organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției un raport anual, care să cuprindă informații cu privire la echilibrul între ofertă și cerere pe piața gazelor naturale, la prognoza cererii și a volumelor de gaze naturale disponibile spre furnizare, la capacitățile de producție planificate sau aflate în construcție, la calitatea și la nivelul de întreținere a rețelelor de transport al gazelor naturale, la măsurile de acoperire a cererii de vîrf, precum și la acțiunile care trebuie întreprinse în caz de reducere a volumelor furnizate de unul sau de mai mulți furnizori. Raportul se publică pe pagina electronică a operatorului rețelei de transport;

p) să respecte, în activitatea licențiată, normele de construcție, actele normative, standardele tehnice, documentele normativ-tehnice aplicabile în domeniul protecției mediului, stabilite prin lege, în vederea reducerii/ limitării/eliminării impactului rețelelor de transport al gazelor naturale asupra mediului;

q) să procure, în conformitate cu proceduri transparente, nediscriminatorii, bazate pe principiile de piață, stabilite în actele de reglementare, energia pe care o utilizează în activitatea licențiată.

(2) Operatorul rețelei de transport trebuie să fie independent, din punct de vedere legal, de orice întreprindere care desfășoară activitate de producere sau de furnizare a gazelor naturale și nu poate deține licență pentru producerea sau furnizarea gazelor naturale.

(3) Operatorul rețelei de transport este independent în luarea deciziilor. În activitatea sa trebuie să respecte următoarele condiții:

a) administratorii operatorului rețelei de transport să nu facă parte din conducerea întreprinderilor integrate pe verticală sau pe orizontală, responsabile, direct sau indirect, de gestionarea cotidiană a activității de producere, de distribuție sau de furnizare a gazelor naturale;

b) să fie întreprinse măsuri adecvate pentru a se asigura că interesele profesionale ale administratorilor operatorului rețelei de transport sînt luate în considerare într-un mod care să le permită a acționa independent;

c) operatorul rețelei de transport să aibă drepturi decizionale depline și efective, independent de întreprinderile integrate pe verticală sau pe orizontală, privind exploatarea, întreținerea, extinderea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și dreptul de a respinge orice imixtiune în operațiunile zilnice;

d) operatorul rețelei de transport să elaboreze un program de conformitate, care să conțină măsuri menite să garanteze excluderea unui comportament discriminatoriu, precum și să conțină obligații specifice ale salariaților în vederea realizării acestui obiectiv, să prezinte Agenției un raport anual privind măsurile luate, pe care să îl publice ulterior pe pagina sa electronică.

(4) Operatorul rețelei de transport procură gazele naturale necesare acoperirii consumului tehnologic de gaze naturale din rețelele de transport al gazelor naturale la nivelurile stabilite de Agenție și menține rezerva de capacitate din rețelele sale, în conformitate cu procedurile nediscriminatorii și transparente stabilite în Regulile pieței gazelor naturale.

(5) Operatorul rețelei de transport asigură prestarea serviciilor de sistem și îndeplinește funcțiile de dispecerat în scopul gestionării volumelor de gaze naturale transportate prin rețele de transport al gazelor naturale. Regulile utilizate de operatorul rețelei de transport în acest scop trebuie să fie obiective, transparente și nediscriminatorii, inclusiv regulile de taxare a utilizatorilor de sistem pentru provocarea dezechilibrelor în rețeaua de transport al gazelor naturale. Termenele și condițiile, inclusiv regulile și tarifele pentru prestarea acestor servicii de către operatorul rețelei de transport, se stabilesc în conformitate cu Regulile pieței gazelor naturale, într-un mod nediscriminatoriu. Ele trebuie să reflecte costurile și să fie publicate.

(6) Operatorul rețelei de transport se conduce, în activitatea sa de exploatare a rețelei de transport al gazelor naturale, de condițiile stipulate în licență, de regulamentele elaborate și aprobate de Agenție și de documentele normativ-tehnice stabilite prin lege.

Articolul 36. Normele tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale

(1) Cerințele minime de ordin tehnic pentru participanții la piața gazelor naturale, menite să asigure transportul gazelor naturale și funcționarea sigură și eficientă a sistemului de gaze naturale, se stabilesc în Normele tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale, elaborate și aprobate de Agenție.

(2) Obiectivele de bază ale Normelor tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale sînt:

a) stabilirea unui set de reguli pentru asigurarea accesului utilizatorilor de sistem la rețelele de transport al gazelor naturale;

b) stabilirea unui set de reguli pentru conducerea prin dispecer a rețelelor de transport al gazelor naturale;

c) stabilirea responsabilităților și a obligațiilor operatorului rețelei de transport și ale utilizatorilor de sistem;

d) specificarea parametrilor tehnici de calitate la funcționarea rețelelor de transport al gazelor naturale;

e) stabilirea procedurilor de conducere prin dispecer a obiectelor sistemului de gaze naturale, în conformitate cu Regulile pieței gazelor naturale;

f) stabilirea cerințelor tehnice și a procedurilor privind racordarea la rețelele de transport al gazelor naturale;

g) stabilirea principiilor pentru dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale;

h) stabilirea interfețelor și a fluxurilor informaționale dintre operatorul rețelei de transport și utilizatorii de sistem.

(3) Schimbul de informații între operatorul rețelei de transport și utilizatorii de sistem se desfășoară în conformitate cu procedura privind colectarea și circulația datelor între participanții la piața gazelor naturale, cu respectarea celorlalte norme în vigoare.

Articolul 37. Operatorii rețelelor de distribuție

(1) Operatorii rețelelor de distribuție sînt obligați:

a) să exploateze, să întrețină, să retechnologizeze, să reabiliteze, să extindă rețelele de distribuție a gazelor naturale în condiții de eficiență economică și să presteze servicii de distribuție a gazelor naturale la destinație, în condiții nediscriminatorii pentru toți utilizatorii de sistem, în conformitate cu clauzele contractului încheiat între părți, cu condițiile prevăzute în licență, cu Regulile pieței gazelor naturale, cu Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale și cu Normele tehnice ale rețelelor de distribuție a gazelor naturale. La exploatarea, la întreținerea, retechnologizarea, reabilitarea și la extinderea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, operatorii rețelelor de distribuție vor aplica în mod obligatoriu metode moderne de management al eficienței energetice/de gestionare a cererii;

b) să întrețină rețelele de distribuție a gazelor naturale din zona sa în condiții de siguranță, fiabilitate și eficiență, ținînd cont de protecția mediului;

c) să asigure capacitate pe termen lung rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru a satisface cererile rezonabile de prestare a serviciului de distribuție a gazelor naturale, elaborînd și executînd planuri de perspectivă privind extinderea și dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, ținînd cont de prognoza consumului de gaze naturale;

d) să contribuie la securitatea livrării prin rețele adecvate de distribuție a gazelor naturale, precum și la securitatea funcționării rețelelor de distribuție a gazelor naturale;

e) să gestioneze fluxurile de gaze naturale din rețelele de distribuție a gazelor naturale;

f) să răspundă la orice solicitare de serviciu, inclusiv la cererea de eliberare a avizului de racordare, în termen de 15 zile de la data înregistrării solicitării;

g) să efectueze racordarea, deconectarea și reconectarea la rețelele de distribuție a gazelor naturale sau reparația acestora în condițiile și în termenele stabilite în Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale și în Normele tehnice ale rețelelor de distribuție a gazelor naturale;

h) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem, în special în favoarea întreprinderilor înrudite;

i) să furnizeze operatorului oricărei alte rețele de gaze naturale interconectate cu rețeaua sa, oricărui operator al depozitului de stocare și/sau operator al instalației GNL și/sau operator al rețelei de transport informații suficiente pentru a asigura eficiența și securitatea exploatării rețelelor de gaze naturale și/sau a depozitelor de stocare, dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea rețelelor de gaze naturale interconectate;

j) să ofere informații suficiente utilizatorilor de sistem pentru acces eficient la rețelele de distribuție a gazelor naturale;

k) să prezinte anual Agenției spre aprobare, în termenele stabilite, planul de investiții pentru următorul an calendaristic;

l) să respecte, în activitatea licențiată, actele normative, standardele tehnice și documentele normativ-tehnice aplicabile în domeniul protecției mediului, stabilite prin lege, în vederea reducerii/limitării/eliminării impactului rețelelor de distribuție a gazelor naturale asupra mediului.

(2) Operatorii rețelelor de distribuție sînt independenți de orice întreprindere care desfășoară activitate de producere sau de furnizare a gazelor naturale, cu excepția situației prevăzută la art.54, și nu pot deține licență pentru producerea sau furnizarea gazelor naturale. Se permite să se acorde licență pentru furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate operatorilor rețelelor de distribuție în cazul în care ultimii prestează servicii de distribuție a gazelor naturale pentru un număr de pînă la 100000 de consumatori finali, ale căror instalații sînt racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale. În acest caz, se va asigura separarea funcțională a activității de distribuție de cea de furnizare a gazelor naturale la tarife reglementate.

(3) Operatorul rețelei de distribuție este independent în luarea deciziilor. În activitatea sa, el trebuie să respecte următoarele condiții:

a) administratorii operatorului rețelei de distribuție să nu facă parte din conducerea întreprinderilor de gaze naturale, integrate pe orizontală sau pe verticală, responsabile, direct sau indirect, de gestionarea cotidiană a activității de producere, de transport sau de furnizare a gazelor naturale;

b) să fie întreprinse măsuri adecvate pentru a se asigura că interesele profesionale ale administratorilor operatorului rețelei de distribuție sînt luate în considerare într-un mod care să le permită a acționa independent;

c) operatorul rețelei de distribuție să aibă drepturi decizionale depline și efective, independent de întreprinderile de gaze naturale integrate pe verticală sau pe orizontală, privind exploatarea, întreținerea, extinderea și dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, precum și dreptul de a respinge orice imixtiune în operațiunile zilnice;

d) operatorul rețelei de distribuție să elaboreze un program de conformitate, care să conțină măsuri menite să garanteze excluderea unui comportament discriminatoriu, precum și să conțină obligații specifice ale salariaților în vederea realizării acestui obiectiv, să prezinte Agenției un raport anual privind măsurile luate, pe care să îl publice ulterior într-un ziar republican și să-l afișeze la oficiile sale.

(4) Operatorii rețelelor de distribuție procură gaze naturale pentru a acoperi consumul tehnologic de gaze naturale din rețelele de distribuție a gazelor naturale și pentru a menține o rezervă de capacitate în rețelele lor, prin proceduri transparente, nediscriminatorii și în conformitate cu Regulile pieței gazelor naturale.

(5) Operatorii rețelelor de distribuție asigură menținerea unui echilibru între capacitate și consum în rețelele de distribuție a gazelor naturale. Regulile utilizate în acest scop trebuie să fie obiective, transparente și nediscriminatorii, inclusiv regulile privind taxarea utilizatorilor de sistem pentru provocarea dezechilibrelor în rețeaua de distribuție a gazelor naturale. Termenele și condițiile, inclusiv regulile și tarifele pentru prestarea acestor servicii de către operatorii rețelelor de distribuție, se stabilesc în conformitate cu Regulile pieței gazelor naturale, într-un mod nediscriminatoriu. Ele trebuie să reflecte costurile și urmează să fie publicate.

(6) Operatorii rețelelor de distribuție se conduc, în activitatea lor de exploatare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, de condițiile licenței, de regulamentele elaborate și aprobate de Agenție și de documentele normativ-tehnice stabilite prin lege.

Articolul 38. Normele tehnice ale rețelelor de distribuție a gazelor naturale

(1) Planificarea extinderii, exploatarea, administrarea și întreținerea rețelelor de distribuție a gazelor naturale se efectuează în conformitate cu Normele tehnice ale rețelelor de distribuție a gazelor naturale, elaborate și aprobate de Agenție.

(2) Normele tehnice ale rețelelor de distribuție a gazelor naturale sînt elaborate în vederea asigurării funcționării sigure, inofensive, stabile și economice a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, sînt obligatorii pentru toți participanții la piața gazelor naturale și reglementează, în special, raporturile juridice care țin de asigurarea unui acces nediscriminatoriu la rețelele de distribuție a gazelor naturale, de racordarea la rețelele de distribuție a gazelor naturale, de planificarea extinderii rețelelor de distribuție a gazelor naturale, de exploatarea și de asigurarea întreținerii rețelelor de distribuție a gazelor naturale, de dirijarea prin dispecer a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, precum și de stabilirea interfețelor și a fluxurilor informaționale, după caz, dintre operatorii rețelelor de distribuție și operatorul rețelei de transport, precum și utilizatorii de sistem.

Articolul 39. Accesul terților la rețelele de gaze naturale

(1) Accesul terților la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale se bazează pe tarife publicate, aplicate față de toți utilizatorii de sistem pe principii obiective și nediscriminatorii.

(2) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție asigură acces la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale tuturor utilizatorilor de sistem și terților fără discriminare. Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție pot refuza accesul la rețelele lor în cazul în care se confruntă cu lipsă de capacitate. Refuzul trebuie motivat și justificat în modul corespunzător. Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție sînt obligați să ofere informații pertinente despre măsurile necesare extinderii rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale și despre termenele concrete de realizare a extinderii rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale.

(3) Accesul terților la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale se efectuează în condițiile și în termenele stabilite în Regulile pieței gazelor naturale, în Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale, potrivit Normelor tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale și Normelor tehnice ale rețelelor de distribuție a gazelor naturale.

(4) Operatorul rețelei de transport este obligat să informeze Agenția despre orice caz în care unui participant la piață sau unui solicitant i se refuză accesul la rețelele de transport al gazelor naturale, precum și despre congestii, propunînd modalități de soluționare a acestora.

(5) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție sînt responsabili de racordarea la rețelele de gaze naturale a instalațiilor altor titulari de licențe sau a instalațiilor de utilizare, la cererea solicitanților sau a consumatorilor.

Articolul 40. Accesul la rețeaua de gazoducte în amonte

(1) Întreprinderile de gaze naturale și consumatorii, indiferent de locul unde se află, au acces la rețelele de gazoducte în amonte, inclusiv la instalațiile care furnizează servicii tehnice legate de acest acces, cu excepția părților din aceste rețele și instalații care sînt utilizate în operațiuni locale de producție pe amplasamentul pe care se produc gaze naturale.

(2) Accesul prevăzut la alin.(1) se acordă în mod corect, deschis și nediscriminatoriu pentru crearea unei piețe de gaze naturale competitive și pentru prevenirea oricărui abuz din cauza unei poziții dominante, ținîndu-se cont de securitatea și de regularitatea furnizării gazelor naturale, de capacitatea disponibilă existentă sau de capacitatea care poate fi disponibilă, de protecția mediului. În acest context trebuie să se țină seama de necesitatea:

a) refuzului motivat al accesului atunci cînd există o incompatibilitate de ordin tehnic, care nu poate fi rezolvată într-un mod acceptabil;

b) evitării unor dificultăți care nu pot fi depășite într-un mod acceptabil și care ar putea prejudicia producerea eficientă, curentă și viitoare, de gaze naturale, inclusiv din zăcăminte a căror viabilitate economică este marginală;

c) respectării nevoilor rezonabile, justificate în modul corespunzător, ale proprietarului sau ale operatorului rețelei de gazoducte în amonte referitoare la transportul și la prelucrarea gazelor naturale, precum și respectării intereselor tuturor celorlalți utilizatori ai rețelei de gazoducte în amonte sau utilizatori ai principalelor instalații de prelucrare și de manipulare care pot fi afectate;

d) aplicării legilor și procedurilor administrative cu privire la acordarea licenței pentru producerea gazelor naturale sau a autorizației de construire a rețelelor de gazoducte în amonte.

Articolul 41. Operatorul combinat

(1) Prevederile stabilite la art.35 și 37 nu trebuie să împiedice exploatarea rețelei combinate de transport, a instalației GNL, a rețelei de distribuție și a depozitelor de stocare de către un operator care este independent, din punct de vedere legal, organizațional și din punct de vedere al luării deciziilor, de alte activități nelegate de operarea rețelelor de transport al gazelor naturale, de operarea instalației GNL, a depozitelor de stocare și a rețelelor de distribuție a gazelor naturale. În activitatea sa, operatorul combinat trebuie să respecte următoarele condiții:

a) administratorii operatorului combinat să nu facă parte din conducerea întreprinderilor integrate pe verticală sau pe orizontală, responsabile, direct sau indirect, de gestionarea cotidiană a activităților de producere sau de furnizare a gazelor naturale;

b) să fie întreprinse măsuri adecvate pentru a se asigura că interesele profesionale ale administratorilor operatorului combinat sînt luate în considerare într-un mod care să le permită a acționa independent;

c) operatorul combinat să aibă drepturi decizionale depline și efective, independent de întreprinderea integrată pe verticală sau pe orizontală, privind exploatarea, întreținerea, extinderea și dezvoltarea rețelei. Faptul acesta nu va împiedica existența unor mecanisme de coordonare adecvate care să asigure protejarea drepturilor societății-mamă prin supraveghere economică și de gestiune a rentabilității activelor, în special de aprobare a planului financiar anual al operatorului combinat sau a oricărui document echivalent și de stabilire a limitelor globale nivelului de îndatorare a filialei sale. Societatea-mamă nu este în drept să dea instrucțiuni cu privire la gestionarea cotidiană și nici asupra luării de decizii individuale referitor la construirea sau la modernizarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale care nu depășesc limitele din planul financiar aprobat sau din orice document echivalent;

d) operatorul combinat să elaboreze un program de conformitate care să conțină măsuri menite să garanteze excluderea unui comportament discriminatoriu, măsuri de monitorizare, precum și obligații specifice ale angajaților de realizare a acestui obiectiv. Persoana sau organul care răspunde de monitorizarea programului de conformitate prezintă, anual, Agenției un raport privind măsurile luate, care se publică pe pagina electronică a operatorului combinat.

(2) Normele menționate la alin.(1) nu creează obligația de separare a activelor operatorului combinat de întreprinderea integrată pe verticală.

Articolul 42. Extinderea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale

(1) Operatorul rețelei de transport și operatorii rețelelor de distribuție efectuează extinderea rețelelor lor de gaze naturale în legătură cu creșterea cererii de gaze naturale, astfel încît să fie asigurate fiabilitatea și continuitatea în aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale, conform unui regulament elaborat și aprobat de Agenție.

(2) Cheltuielile de extindere a rețelelor de transport al gazelor naturale le suportă operatorul rețelei de transport. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru transportul gazelor naturale în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, cu metodologia tarifară și cu regulamentele elaborate și aprobate de Agenție.

(3) Cheltuielile de extindere a rețelelor de distribuție a gazelor naturale le suportă operatorii rețelelor de distribuție. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru distribuția gazelor naturale în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, cu metodologia tarifară și cu regulamentele elaborate și aprobate de Agenție.

Articolul 43. Conduce directe de gaze naturale

(1) Producătorii și furnizorii de gaze naturale au dreptul să alimenteze cu gaze naturale consumatorii prin intermediul unor conducte directe de gaze naturale.

(2) Orice consumator are dreptul să fie alimentat cu gaze naturale printr-o conductă directă de gaze naturale de către un producător sau de către un furnizor de gaze naturale.

(3) Autorizațiile de construire a conductelor directe de gaze naturale se eliberează, la solicitare, de către autoritățile administrației publice locale pe criterii obiective și nediscriminatorii, stabilite de lege.

(4) Eliberarea autorizației de construire a unei conducte directe de gaze naturale poate fi condiționată de refuzul accesului la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale sau de examinarea de către Agenție a disputelor privind accesul la rețelele de gaze naturale.

Articolul 44. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale

(1) Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale va fi apreciată în baza indicatorilor de calitate stabiliți într-un regulament elaborat și aprobat de Agenție, care vor reflecta continuitatea livrării gazelor naturale și calitatea relațiilor dintre operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție și consumatorii finali. Agenția stabilește indicatori generali, care vor fi calculați pentru operatorul rețelei de transport și pentru operatorii rețelelor de distribuție, și indicatori garantați, care vor viza consumatorul final individual, precum și valorile minime ale indicatorilor de calitate, care vor fi actualizați în funcție de situația obiectivă din sectorul gazelor naturale și de cerințele consumatorilor finali.

(2) Pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate, Agenția are dreptul să reducă tarifele pentru transportul gazelor naturale și pentru distribuția gazelor naturale în mărime de până la 5% din valoarea tarifului respectiv și/sau să stabilească compensații individuale ce urmează a fi achitate de operatorul rețelei de transport sau de operatorii rețelelor de distribuție consumatorilor finali, în conformitate cu un regulament elaborat și aprobat de Agenție.

(3) Operatorul rețelei de transport și operatorii rețelelor de distribuție sînt obligați să țină evidența tuturor cererilor, sesizărilor, solicitărilor legate de indicatorii de calitate a serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale și să prezinte anual Agenției, în termenele stabilite, rapoarte privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale.

Articolul 45. Furnizarea gazelor naturale

(1) Furnizorul este obligat să furnizeze consumatorului gaze naturale în conformitate cu condițiile stipulate în licență, cu dispozițiile capitolului VI și cu actele normative, elaborate în conformitate cu prezenta lege, cu alte legi.

(2) Titularul de licență pentru furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate procură gaze naturale la cel mai mic preț, asigurînd, totodată, fiabilitate furnizării gazelor naturale către consumatori. Contractele de procurare a gazelor naturale de către furnizorii de gaze naturale la tarife reglementate sînt avizate de Agenție.

(3) Furnizorul poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat prin nerespectarea calității stabilite a gazelor naturale furnizate.

(4) Furnizorul de gaze naturale este independent de orice întreprindere care desfășoară activitate de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale, cu excepția situației prevăzută la art.37, și nu poate deține licență pentru stocarea, transportul sau distribuția gazelor naturale. Se interzice ca furnizorul de gaze naturale la tarife reglementate să desfășoare activitate de furnizare a gazelor naturale la tarife nereglementate pe teritoriul în care desfășoară activitate de furnizare a gazelor naturale la tarife reglementate, conform condițiilor stipulate în licență.

(5) Agenția desemnează furnizorul de gaze naturale la tarife reglementate drept furnizor de ultimă opțiune pe teritoriul în care își desfășoară activitatea.

(6) Furnizorul de ultimă opțiune încheie contracte de furnizare a gazelor naturale cu orice consumator final în conformitate cu prezenta lege, cu regulamentele și cu tarifele aprobate de Agenție. Condițiile și termenele care trebuie respectate la încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale la tarife reglementate se stabilesc în Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale.

Capitolul VI RAPORTURILE JURIDICE DINTRE PARTICIPANȚII LA PIAȚA GAZELOR NATURALE

Articolul 46. Raporturile juridice pe piața gazelor naturale competitivă și necompetitivă

(1) Raporturile juridice dintre participanții la piața gazelor naturale stabilită de Agenție ca fiind necompetitivă se reglementează prin regulamente elaborate și aprobate de Agenție.

(2) Raporturile juridice dintre producători, furnizori și consumatori pe piața gazelor naturale stabilită de Agenție ca fiind competitivă se reglementează prin clauzele contractelor încheiate între părți, cu respectarea legilor și regulamentelor în domeniu.

Articolul 47. Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale

(1) Raporturile juridice dintre furnizori și/sau operatorul rețelei de transport sau operatorii rețelelor de distribuție și consumatorii finali sînt reglementate de prezenta lege, de Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale, elaborat și aprobat de Agenție, de alte acte normative prevăzute de lege.

(2) Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale va cuprinde norme cu privire la proiectarea, montarea, recepționarea instalațiilor de utilizare, la delimitarea instalațiilor întreprinderii de gaze naturale de instalațiile de utilizare, la exploatarea și la întreținerea instalațiilor de utilizare, va conține prevederi referitor la termenele și la procedura de racordare la rețelele de gaze naturale a instalațiilor de utilizare, la încheierea contractelor privind furnizarea gazelor naturale, la evidența consumului de gaze naturale, la plata gazelor naturale, la deconectarea instalațiilor de utilizare, la limitarea și întreruperea furnizării de gaze naturale, la examinarea reclamațiilor consumatorilor finali și la modalitatea de soluționare a diferendelor și a litigiilor dintre furnizorii și/sau operatorul rețelei de transport sau operatorii rețelelor de distribuție și consumatorii finali.

(3) Furnizorul este obligat să întreprindă măsuri pentru înlăturarea încălcării parametrilor de calitate a gazelor naturale furnizate în termenele și în condițiile stipulate de Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale.

Articolul 48. Contractul de furnizare a gazelor naturale

(1) Furnizarea gazelor naturale se efectuează numai în bază de contract, încheiat între furnizor și consumator. Contractul de furnizare a gazelor naturale încheiat cu consumatorul final stipulează, în mod obligatoriu, denumirea și adresa furnizorului, obiectul contractului, nivelurile de calitate, termenul de racordare a instalației de utilizare, responsabilitățile furnizorului și ale consumatorului final, mijloacele prin care se pot obține informații despre toate tarifele în vigoare, durata contractului, condițiile de întrerupere a furnizării gazelor naturale, condițiile de deconectare și de reconectare a instalației de utilizare la rețelele de gaze naturale, cazurile și modalitatea de reziliere a contractului, acțiunile care trebuie întreprinse în caz de nerespectare a nivelurilor de calitate prevăzute în contract, cuantumul compensațiilor sau modalitatea de calcul al acestora în cazul încălcării de către furnizor a obligațiilor sale, modalitățile de soluționare a neînțelegerilor și a litigiilor aferente neexecutării sau executării defectuoase a clauzelor contractuale.

(2) Clauzele contractuale pot fi detalizate și completate în anexe și în alte acte adiționale.

(3) Consumatorul final poate încheia contracte de furnizare a gazelor naturale cu orice furnizor, inclusiv din străinătate. La schimbarea furnizorului, consumatorul final nu poate fi obligat la plata vreunei taxe. Condițiile și modalitatea de trecere a consumatorului final de la un furnizor la altul se stabilesc printr-un regulament elaborat și aprobat de Agenție.

(4) Cererile consumatorilor finali privind încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale și modificarea contractelor deja încheiate se examinează și se satisfac de titularul de licență în măsura posibilităților sale tehnice și în termenele stabilite în Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale.

(5) Furnizorul de gaze naturale la tarife reglementate nu poate refuza încheierea contractului de furnizare a gazelor naturale cu potențialul consumator final care a îndeplinit toate condițiile impuse prin lege pentru încheierea contractului. Pentru achitarea cu întârziere a consumului de gaze naturale, consumatorii finali plătesc penalitate în mărime determinată și în modul stabilit prin contract, în urma negocierilor. Cuantumul penalității este negociabil, dar nu poate depăși rata de refinanțare stabilită de Banca Națională a Moldovei.

(6) Furnizorul de gaze naturale este obligat să prezinte consumatorului final informații suficiente cu privire la prețurile și la tarifele practice, precum și la condițiile generale aplicabile referitoare la accesul la rețelele de gaze naturale.

(7) Furnizorul este obligat să notifice consumatorul final despre intenția de a modifica contractul, precum și despre faptul că acesta din urmă are dreptul să rezilieze contractul în caz de dezacord.

(8) Drepturile și obligațiile consumatorilor finali și ale furnizorilor de gaze naturale la tarife reglementate se stabilesc în Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale. Drepturile și obligațiile consumatorului casnic care a încheiat contract de furnizare a gazelor naturale se extind și asupra membrilor lui de familie care locuiesc împreună cu el.

(9) Consumatorul final are dreptul să încheie contract de procurare a gazelor naturale cu producătorul și să organizeze transportul și distribuția lor prin rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, încheind contracte pentru prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale.

Articolul 49. Efectele încheierii contractului de furnizare a gazelor naturale

(1) Furnizorul este obligat să asigure continuitatea furnizării gazelor naturale la parametrii prevăzuți de standarde și în conformitate cu clauzele contractuale.

(2) Instalațiile de utilizare nu trebuie să pună în pericol viața și sănătatea oamenilor, să prejudicieze proprietatea, să provoace deranjamente în funcționarea normală a obiectelor sistemului de gaze naturale și în furnizarea gazelor naturale către alți consumatori finali.

Articolul 50. Întreruperi și limitări în livrarea gazelor naturale

(1) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție au dreptul să întrerupă prestarea serviciilor pentru un timp cât mai scurt dacă a survenit una din următoarele împrejurări:

- a) sînt puse în pericol viața și sănătatea oamenilor;
- b) apare pericolul prejudicierii proprietății;
- c) se încalcă echilibrul între ofertă și cerere în sistemul de gaze naturale;
- d) se încalcă regimul de funcționare a obiectelor sistemului de gaze naturale;
- e) se efectuează racordări și alte operațiuni de exploatare și de întreținere care nu pot fi executate în alt mod;
- f) s-au produs avarii ori se lichidează consecințele lor.

(2) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție avizează din timp consumatorul despre data și durata întreruperii prestării de servicii dacă întreruperea nu este cauzată de o situație excepțională.

(3) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție au dreptul să limiteze ori să întrerupă prestarea serviciilor în caz de criză de combustibil, survenită la scară națională, sau în cazul unor interese ce țin de apărarea națională. La dispariția circumstanțelor care au condus la limitarea sau la întreruperea prestării serviciilor, operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție vor relua cât mai repede prestarea serviciilor.

(4) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție nu repară prejudiciile pe care le-au cauzat prin limitarea sau întreruperea prestării serviciilor în condițiile prevăzute la alin.(3) dacă acțiunile lor sînt conforme prevederilor alin.(1) și (2).

(5) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție au dreptul să limiteze ori să întrerupă prestarea serviciilor de transport sau de distribuție a gazelor naturale în cazul în care consumatorul sau titularul de licență nu respectă clauzele contractuale.

(6) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție au dreptul să deconecteze de la rețeaua de gaze naturale instalația de utilizare pentru încălcarea prevederilor Regulamentului cu privire la protecția rețelelor de gaze naturale care conduce la reducerea fiabilității furnizării de gaze naturale și/sau dacă sînt puse în pericol persoanele, bunurile ori mediul.

Articolul 51. Evidența consumului de gaze naturale și plata pentru gazele naturale

(1) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție sînt responsabili de instalarea, exploatarea, deservirea și verificarea metrologică periodică a echipamentelor de măsurare ale consumatorului final racordat la rețelele lor.

(2) Operatorul rețelei de transport, operatorii rețelelor de distribuție țin evidența gazelor naturale utilizînd doar echipamente de măsurare verificate metrologic, ale căror tipuri sînt incluse în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare al Republicii Moldova, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(3) Participanții la piața gazelor naturale pot iniția verificarea metrologică de expertiză a echipamentelor de măsurare a gazelor naturale în cazul în care una dintre părți are reclamații. Dacă reclamația se confirmă, se fac recalculări, iar dacă nu se confirmă, cheltuielile de verificare le suportă reclamantul.

(4) Consumatorul final:

- a) suportă cheltuielile de racordare, de reconectare;
- b) achită, în corespundere cu indicațiile echipamentului de măsurare și cu clauzele contractuale, costul gazelor naturale consumate;
- c) achită consumul de gaze naturale calculat prin aplicarea sistemului paușal, dacă se constată încălcarea de către consumator a clauzelor contractuale care a condus la neînregistrarea sau înregistrarea incompletă a consumului de gaze naturale. Calculul consumului de gaze naturale în aceste circumstanțe se efectuează în conformitate cu Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale.

Articolul 52. Soluționarea litigiilor dintre participanții la piața gazelor naturale

Litigiile dintre participanții la piața gazelor naturale se soluționează în instanță de judecată competentă, excepție făcând cazurile prevăzute de prezenta lege.

Capitolul VII REGLEMENTAREA TARIFELOR

Articolul 53. Tarifele reglementate în sectorul gazelor naturale

(1) Tarifele reglementate la serviciile de stocare, de transport și de distribuție a gazelor naturale, tariful pentru furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate, precum și tariful final la gazele naturale furnizate consumatorilor finali, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul presiunii din rețelele de gaze naturale la care sînt racordate instalațiile de utilizare, se determină și se aprobă de Agenție, conform unei metodologii prestabilite.

(2) Metodologia de calculare și aplicare a tarifelor reglementate indicate la alin.(1) se elaborează și se aprobă de către Agenție, în modul stabilit, pentru anumite perioade.

(3) Metodologia de calculare și de aplicare a tarifelor reglementate la gazele naturale include:

a) componența și modul de calculare:

- a consumurilor aferente procurării de gaze naturale;

- a consumurilor materiale;

- a consumurilor aferente retribuirii muncii;

- a uzurii mijloacelor fixe, inclusiv în cazul reevaluării acestora, pentru a asigura ca activele respective să nu fie depreciate mai mult de o dată și pentru a exclude activele care au fost obținute gratuit prin donații și granturi;

- a costurilor suportate și a veniturilor obținute din activele utilizate în activitățile reglementate;

- a cheltuielilor aferente exploatării eficiente și întreținerii obiectelor sistemului de gaze naturale;

- a cheltuielilor comerciale, generale și administrative;

- a altor cheltuieli operaționale;

- a nivelului de rentabilitate determinat în conformitate cu metoda costului mediu ponderat al capitalului și aplicat la valoarea netă a activelor materiale pe termen lung;

b) determinarea costurilor incluse în tarif, separat pentru fiecare activitate desfășurată de titularul de licență pe piața gazelor naturale;

c) condițiile de utilizare a uzurii anuale a mijloacelor fixe, a cheltuielilor materiale de întreținere și de exploatare, modul de reflectare a acestora în tarif în cazul utilizării lor în alte scopuri;

d) principiile de efectuare a investițiilor în sectorul gazelor naturale și modul de recuperare a acestora prin tarif;

e) modul de determinare și de aplicare a tarifelor diferențiate în funcție de presiunea din rețelele de gaze naturale la care sînt racordate instalațiile de utilizare;

f) modul de ajustare a tarifelor pentru perioada de valabilitate a metodologiei tarifare.

(4) Metodologia de calculare și de aplicare a tarifelor reglementate la gazele naturale trebuie să contribuie la furnizarea fiabilă a gazelor naturale către consumatori, cu cheltuieli minime și cu utilizarea eficientă a obiectelor sistemului de gaze naturale, inclusiv a capacităților de producție.

(5) Titularii de licențe sînt obligați să prezinte Agenției informațiile care îi sînt necesare în activitatea de supraveghere a corectitudinii evidenței consumurilor și cheltuielilor efective și a calculării tarifelor reglementate.

(6) Hotărârile Agenției cu privire la aprobarea tarifelor reglementate se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(7) Stabilirea, aprobarea și revizuirea tarifelor la serviciile auxiliare prestate consumatorilor finali și terților de către operatorul rețelei de transport sau de către operatorii rețelelor de distribuție, inclusiv pentru racordarea instalațiilor de utilizare la rețelele de gaze naturale, se efectuează conform unei metodologii aprobate de Agenție și publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Tarifele la serviciile auxiliare se aprobă anual de Agenție și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(8) Furnizorii de gaze naturale la tarife nereglementate negociază cu consumatorii prețul la gazele naturale furnizate.

Capitolul VIII

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 54.

(1) Până la 1 ianuarie 2013:

a) operatorii rețelelor de distribuție care deserveșc un număr de consumatori finali ce depășește 100000 pot fi concomitent și furnizori de gaze naturale la tarife reglementate;

b) fiecare operator al rețelei de distribuție ce deservește peste 100000 de consumatori finali va separa legal și funcțional activitatea de distribuție de activitatea de furnizare a gazelor naturale la tarife reglementate, prin reorganizare, creând două întreprinderi: una de distribuție și alta de furnizare. Noile întreprinderi vor fi succesoarele licențelor pentru distribuția și, respectiv, pentru furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate, deținute de întreprinderea integrată pe verticală la momentul intrării în vigoare a prezentei legi.

(2) Licențele eliberate până la intrarea în vigoare a prezentei legi vor fi valabile până la expirarea termenului indicat în ele.

(3) Pentru aducerea în concordanță a condițiilor din licențele eliberate cu prevederile prezentei legi, Agenția are dreptul să modifice din oficiu, în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, condițiile din licențele eliberate.

(4) Guvernul, în termen de 2 luni:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

(5) Agenția, în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va elabora și va aproba regulamentele prevăzute în prezenta lege.

(6) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă:

Legea nr.136-XIV din 17 septembrie 1998 cu privire la gaze (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.111-113, art.679);

articolul XXVIII din Legea nr.280-XVI din 14 decembrie 2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.94-96, art.349);

articolul III din Legea nr.107-XVIII din 17 decembrie 2009 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.197-200, art.648).

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Mihai GHIMPU

Chișinău, 23 decembrie 2009.

Nr.123-XVIII.

Legile Republicii Moldova

123/23.12.2009 Lege cu privire la gazele naturale //Monitorul Oficial 23-24/31, 12.02.2010